

Darīsim KOPĀ!

TIKAI AR SAIMNIEKA ATĻAUJU

Saeima ķērusies pie senas kļūdas labošanas
Dzīvesvietas deklarēšanas likumā – ko tas nozīmēs
dzīvokļu īpašniekiem?

6.–7. lpp.

„ĻAUJIET NORMĀLI GULĒT!”

Rīgas apkaimēs notiek cīņa par klusumu naktīs:
kā tai pievienoties?

8.–9.

№4 (188), aprīlis 2024

www.kopaa.lv

Svarīgākais par māju apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem

ORGANIZĒJAM NELIELAS MĀJAS REMONTU!

2. lpp.

Kā iedzīvotājiem
no valsts saņemt
simtiem tūkstošu eiro
atjaunošanas darbiem?

12. lpp.

NE TE, NE TUR

Skandāls mājā Prūšu ielā:
kamēr divi apsaimniekotāji noskaidro attiecības tiesā,
124 ģimenes ir situācijas ķīlnieces

VALSTS DOD NAUDU!

Kā dzīvokļu īpašniekiem saņemt simtiem tūkstošu eiro savas mājas remontam un glābšanai?

A. ŠEVČENKO

Teju katrai otrajai mājai Rīgā nepieciešams steidzams remonts, bet īpaši aktuāli tas ir nelielām ēkām. Ja mājā ir tikai astoņi vai 12 dzīvokļi, kaimiņiem ir viegli vienoties par remonta organizēšanu, taču atrast tam līdzekļus – grūti. Tākmēr valsts un pašvaldības šādām mājām sniedz palīdzību desmitiem un pat simtiem tūkstošu eiro apmērā. Kā saņemt šo naudu?

„Gandrīz iegāzāties pie kaimiņiem!”

16 dzīvokļu koka ēkas Rīgā, Latgales ielā 137 (agrāk Maskavas ielā 137) iedzīvotāji atceras, kā pirms pāris gadiem mājā gandrīz iebruka otrā stāva griesti.

– Kas notika tajā dienā, to nav iespējams aizmirst! Sešos no rīta ar ieslēgtām bākguņīm pie mums attraucās policijas patrūļa un glābēju brigāde. Būvinspekcijas inspektori sāka mājas stāvokļa pārbaudi un uz brīdi likās, ka visus mūsu dzīvokļus atzīs par dzīvošanai bīstamiem un mums tiks izvākties, – atceras Larisa.

Saprotot situācijas nopietnību, mājas dzīvokļu īpašnieki vienbalsīgi pieņēma lēmumu par pilnu renovāciju. Darbu organizēšana tika uzticēta mājas apsaimniekošanas uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs*.

Kompleksa mājas renovācija, kas ietvēra sienu siltināšanu, nesošo konstrukciju nostiprināšanu un logu noma-

ņu tika pabeigta 2023. gada rudenī un izmaksāja 718 000 eiro. Taču pusi no šīs summas, proti, gandrīz 360 000 eiro, dzīvokļu īpašnieki neatmaksāja granta veidā saņēma no finanšu institūcijas *Altum*.

Saņēma paziņojumu par izlikšanu

Mājas Rīgā, Dagdas ielā 4, kurā ir 20 atsevišķi dzīvokļi, iedzīvotāji pirms sešiem gadiem ēkas apsaimniekošanu uzticēja uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs*.

– Pirms iedzīvotāji sazinājās ar mums, māja jau bija nonākusi traģiskā situācijā, – stāsta uzņēmuma pārstāvis Igors Trubko. – Iedzīvotāji jau bija saņēmuši brīdinājumu no Rīgas domes Būvju sakārtošanas pārvaldes. Pēc ekspertu domām, māja bija sasniegusi to stadiju, kad tajā dzīvot vairs nebija droši.

Dzīvokļu īpašniekiem tika piedāvāts vai nu steidzami novērst avārijas situā-

ciju, vai arī mājas ekspluatācija tiks aizliegta ar Būvju sakārtošanas pārvaldes rīkojumu.

Mainoties apsaimniekošanas uzņēmumam, iedzīvotāji problēmas nolēma atrisināt vienā rāvienā, tāpēc nobalsoja par kompleksu mājas renovāciju ES fondu līdzfinansējuma programmas ietvaros.

Mājai tika nosiltinātas sienas (izņemot vēsturisko fasādi), bēniņi, nostiprināti un nosiltināti pagrabu pārsegumi, atjaunots jumts. Pusi no darbu izmaksām gandrīz 370 000 eiro apmērā sedza *Altum* grants – nauda, kas iedzīvotājiem nav jāatmaksā.

Mājā bija ļoti auksti

2023. gada rudenī apsaimniekošanas uzņēmuma *Rīgas namu apsaimniekotājs* vadībā tika pabeigta 12 dzīvokļu ēkas, kas atrodas Garkalnē, Sēņu ielā 1, renovācija.

– Kopējās darbu izmaksas bija 320 000 eiro (ar PVN), aptuveni 120 000 eiro no šīm izmaksām sedza *Altum* grants, – skaidro *Rīgas namu apsaimniekotāja* attīstības direktors **Aleksandrs Sakovskis**. – Aprēķini ir pierādījuši, ka turpmāk šīs mājas iedzīvotāji par apkuri maksās par aptuveni 50% mazāk nekā līdz šim.

Avīzei *Darīsim kopā!* savu viedokli neslēpa mājas īpašnieki, pēc viņu teiktā pirms renovācijas viņu mājā bijis ļoti auksti un neomulīgi.

– Māju pirms daudziem gadiem uzcēla celtniecības bataljona strādnieki, – stāsta Aija. – Mājas sienas bija ļoti plānas, ziemā bija auksti. Tagad, protams, uz māju ir prieks skatīties, turklāt dzīvoklī ir daudz komfortablāk.

Bija lieli apkures rēķini

Renovācijas jautājums mājas, kas atrodas Rīgā, Lokomotīves ielā 32, dzīvokļu īpašniekus sāka satraukt jau 2014. gadā, kad viņi nobalsoja par priekšlikumu uzticēt ēkas uzturēšanu uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs*. Mājas vecākais **Uldis Valters** atceras iemeslus, kāpēc dzīvokļu īpašnieki nolēma mainīt apsaimniekotāju:

– Iepriekšējais pārvaldnieks tērēja iedzīvotāju naudu, kā gribēja, un mums nesniedza skaidru atskaiti. Ja mājā bija nepieciešams remonts, saņēmām at-

bildi: „Jūsu uzkrājumā nav pietiekami līdzekļu, tādēļ sāciet krāt.”

Un tā sanāca, ka nepieciešamie remontdarbi gadu no gada tika atlikti, un mājā pieauga avāriju skaits, par kuru novēršanu apsaimniekotājs prasīja dubultu un pat trīskāršu samaksu.

– Pirms diviem gadiem absolūtais dzīvokļu īpašnieku vairākums nobalsoja par mājas renovāciju, – stāsta **Uldis Valters**. – Kopējās renovācijas darbu izmaksas sastādīja 512 500 eiro, no kuriem 241 000 eiro sedza finanšu institūcijas *Altum* grants. Nosiltinājām ne tikai sienas, bet arī nomainījām visas iekšējās komunikācijas. Var teikt, ka no vecās mājas mums ir palikušas tikai sienas.

12 dzīvokļu mājas iedzīvotāji ar pārliecību var teikt, ka viņu rēķini par siltumu pēc remonta un siltināšanas ir samazinājušies vairāk nekā uz pusi.

Piemēram, 2022. gada decembrī, tas ir, pirms renovācijas māja patērēja 23,38 megavattstundas siltumenerģijas. Pēc pabeigtiem siltināšanas darbiem 2023. gada decembrī, siltumenerģijas patēriņš mājā bija samazinājies līdz 8,7 megavattstundām.

Bija laiks māju glābt

Ēkā, kas atrodas Rīgā, Krustpils ielā 75/4, ir tikai 12 dzīvokļi, tā celta 1961. gadā un jau sen nepieciešama renovācija.

– Es pārcēlos uz šejieni pirms septiņiem gadiem un uzreiz redzēju, ka neviens par māju nerūpējas. Tolaik māju apkalpoja kooperatīvs, – atceras **Jeļena**. – Situāciju vēroju aptuveni gadu,

bet, kad sapratu, ka neviens neko negrib darīt, nolēmu ņemt šo lietu savās rokās.

Aktīvie iedzīvotāji sāka ar apsaimniekošanas uzņēmuma maiņu. 2019. gadā, balstoties uz atsauksmēm un pozitīvām publikācijām, iedzīvotāji izvēlējās *Rīgas namu apsaimniekotāju*, kas jau tobrīd palīdzēja saviem klientiem piedalīties renovācijas līdzfinansēšanas programmās.

Iedzīvotāji ne uzreiz, bet nobalsoja par mājas kompleksu atjaunošanu ar valsts atbalstu. Tagad mājai Krustpils ielā 75/4 ir nosiltināta fasāde, pamati, pagrabu un bēniņu pārsegumi, uzlikts jauns jumts, atjaunoti skursteņi. Iedzīvotāji stāsta, ka pirmajā apkures sezonā pēc renovācijas mājas siltummezgls bijis neregulēts uz minimālo režīmu, taču telpās vienalga bijis silti. Tajā pašā laikā apkures rēķini bijuši daudz mazāki nekā kaimiņiem tāda paša tipa mājās.

Mājas iedzīvotāji renovācijas darbiem no finanšu iestādes *Altum* saņēma gandrīz 174 000 eiro. Iedzīvotāji kredīta veidā paņēma vēl gandrīz 200 000 eiro, kas tiks atmaksāti nākamā 15 gadu laikā. Bet visus šos gadus viņi dzīvos ērtā, tīrā un faktiski atjaunotā mājā.

Valsts un pašvaldības turpina atvēlēt lielas summas, lai atbalstītu remonta un siltināšanas darbus mūsu mājās. Kā iegūt šo līdzfinansējumu? Par to uzzināsi *Rīgas apsaimniekošanas asociācijas* bezmaksas seminārā, kas notiks Rīgā, 22. aprīlī plkst. 18.00 Emīlijas Benjamiņas ielā 5 (agrāk Gogoļa ielā 5). Nāciet! **K**

VAI JŪSU MAZĀ MĀJA IR SLIKTĀ STĀVOKLĪ?

UZZINIET, KĀ IEGŪT NAUDU TĀS PILNĪGAI ATJAUNOŠANAI!

RĪGAS APSAIMNIEKOTĀJU ASOCIĀCIJA

kopā ar avīzi „DARĪSIM KOPĀ!”

aicina

dzīvokļu īpašniekus uz bezmaksas semināru

Kad: **22. aprīlī, plkst. 18.00**

Kur: **Emīlijas Benjamiņas ielā 5, Rīgā, (iepriekš Gogoļa ielā 5), pirmajā stāvā**

Tālrunis informācijai: **29518272**

„TAS IR INTERESANTI UN NODERĪGI BĒRNIEM!”

Uzņēmuma Rīgas namu apsaimniekotājs rīkotajā Lieldienu dambrētes turnīrā jaunie spēlētāji guva vērā ņemamus panākumus

Lieldienu brīvdienas uzņēmumā *Rīgas namu apsaimniekotājs* izdevās lieliskas – tika organizēts kārtējais dambrētes turnīrs iesācējiem. Teju 70 jaunie dambrētisti piedalījās tradicionālajā turnīrā, kuru bērniem svētkos rīkoja *RNA dambrētes klubs*.

Uz *RNA dambrētes kluba* turnīru bērni ieradās ne tikai no Rīgas, bet arī no Cēsīm, Salaspils, Ikšķiles, Jaunmārupes, Baložiem, Daugmales un citām vietām. Viņiem tā ir lieliska iespēja pārbaudīt savus spēkus, spēlējot ar vēl nezināmiem pretiniekiem, uzzināt ko jaunu un izcīnīt pirmos titulus un diplomus.

U-9 grupā vislabāk veicās Krišjānim Betheram, Martinam Ošeniekam un Henrikam Šauvam, no jaunākajām meitenēm godalgotas vietas ieguva Jasmīna Lamberte, Digna Lezdiņa un Mia Kudrina.

U-11 grupā zēnu konkurencē vadībā izvirzījās Eduards Šveicis, viņam sekoja Marks Dzilna un Semjons Ribaks. No meitenēm vislabāk spēlēja Katrīna Trubko, Lāsma Stankēviča un Amēlija Vilkins.

Uzvarētāji saņēma ne tikai diplomus un medaļas, bet arī Lieldienu dāvanas no pasākuma galvenā organizatora – uzņēmuma *Rīgas namu apsaimniekotājs*.

RNA dambrētes klubs organizētājs Igors Trubko, kurš pats ir prasmīgs spēlētājs un piedalās sacensībās, atgādina, ka dambrēte attīsta domāšanu un bērniem kopumā ir ļoti noderīga:

– Šī spēle palīdz bērnam iemācīties plānot savas darbības, gūt panākumus un ar cieņu pieņemt sakāvi, ja tāda gadās.

Uzņēmumā *Rīgas namu apsaimniekotājs* darbojas dambrētes skola, kurā savu bērnu var pieteikt ikviens dambrētes spēles apguvē ieinteresētais vecāks. Nodarbības pasniedz vieni no Latvijas labākajiem dambrētistiem, piemēram, Raivis Paegle. Nodarbības notiek ērtā vietā pilsētas centrā Emīlijas Benjamiņas ielā 5 (bijušajā Gogoļa ielā 5), tieši pretim Centrālā tirgum.

Pieteikties dambrētes sekcijā pie trenera Raivja Paegles iespējams pa tālruni 26438871. K

Akciju sabiedrība
RĪGAS NAMU APSAIMNIEKOTĀJS

Pārvaldām un apsaimniekojam dzīvojamās mājas!
Gaidīti visi, kuri vēlas saņemt izdevīgus piedāvājumus un tarifus!

Rīga, E. Benjamiņas 5, tālrunis 67893079, info@rna.lv

Vācijas ražotāja apkures radiatori “KERMI”

25% atlaide no veikala cenas!

Projektēšana, piegāde, montāža, garantija

SIA SANREMS

Ūdens skaitītāju Siltumskaitītāju
Pārbaude – Nomaīņa – Uzstādīšana
Ūdens skaitītāju rādījumu starpības izlīdzināšana

Tālr. 67612523, 67627695, 26327967
Kandavas ielā 41a, Rīga

AVĪZI BEZ MAKSAS VAR SAŅEMT:

- **Veselības centrā 4, Krišjāņa Barona ielā 117**
- **Bolderājas poliklīnikā, Kapteiņu ielā 7**
- **Rīgas domes Labklājības departamentā, Baznīcas ielā 19/23**
- **Rīgas Sociālā dienesta**
 - Teritoriālajā centrā **Avoti**, Avotu ielā 31, k-2
 - Teritoriālajā centrā **Bolderāja**, Mežroziņu ielā 43
 - Teritoriālajā centrā **Vidzeme**, Vidrižu ielā 3, Brīvības gatvē 266
 - Teritoriālajā centrā **Purvciems**, Ieriķu ielā 2b
 - Teritoriālajā centrā **Pļavnieki**, Salnas ielā 2
 - Teritoriālajā centrā **Āgenskalns**, Ed. Smiļģa ielā 46, Ziepju ielā 13
 - Teritoriālajā centrā **Dzirciems**, Baldones ielā 2
 - Teritoriālajā centrā **Ziemeļi**, Hanzas ielā 7
 - Kultūras centrā **Imanta**, Anniņmuižas bulvārī 29
 - Kultūras centrā **Iļģuciems**, Lidoņu ielā 27, k-2
- **Rīgas namu apsaimniekotāja filiālēs:**
 - Emīlijas Benjamiņas ielā 5, Rīgā
 - Daugavas ielā 1, Salaspilī
- **Rīgas namu pārvaldnieka iecirkņos un nodaļās**
- Jūrmalā, Skolas ielā 50, Jūrmalas apsaimniekotāju asociācijas birojā
- Jūrmalā, Raiņa ielā 110, aptiekā
- Jūrmalā, Nometņu ielā 10, aptiekā

Nākamo „Darisim Kopā!” numuru gaidiet 23. maijā

Darisim KOPĀ!

Avīze
„Darisim KOPĀ!”

Izdevējs:

SIA „EGO projekts”

Reģistrācijas numurs: 000703294

Tālrunis: 29172377

http://www.kopaa.lv

E-pasts: info@kopaa.lv

Rīga, Emīlijas Benjamiņas ielā 5, LV-1011

Iznāk sadarbībā ar Rīgas

apsaimniekotāju asociāciju

Iespiests: SIA „Poligrāfijas grupa

Mūkusalā”

Tirāža: 20 000

PIETIEK MOCĪTIES AR MALKU!

Pilsētniekiem apkures sistēmu nomaiņai joprojām ir pieejams līdz pat 95% liels līdzfinansējums

Līdz 2024. gada 30. aprīlim pilsētu iedzīvotāji vēl var pieteikties Eiropas Savienības fondu atbalstam granulu apkures katlu un siltumsūkņu uzstādīšanai, kā arī pieslēgumam centralizētajām pilsētas apkures sistēmām. Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) izsludinātajā atklātajā projektu atlases ceturtajā kārtā pieejami vismaz 3,44 miljoni eiro no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF). Atbalsts pieejams arī nelielo daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem.

Projektus CFLA var iesniegt dzīvokļu īpašnieki – fiziskas un juridiskas personas – viendzīvokļa vai vairākdzīvokļu dzīvojamajām mājām pilsētu teritorijās, kur apsilde iepriekš veikta, izmantojot koksnes biomasu, piemēram, malku (triju un vairāk dzīvokļu mājās – arī akmeņogles vai kūdras).

Projektā pieejamais finansējuma apmērs nedrīkst pārsniegt 4400 eiro uz vienu projekta dzīvojamajā mājā vai dzīvokļu īpašumu māj-saimniecībā deklarēto iedzīvotāju un ar to

varēs segt no 50% līdz 95% no projekta attiecināmajām izmaksām atkarībā no izvēlēta siltumapgādes veida.

Projektu pieteikumu sagatavošanai un iesniegšanai atvēlēti divi mēneši: no 2024. gada 1. marta līdz 30. aprīlim. Pēc projektu iesniegšanas beigu termiņa tos izvērtēs trīs mēnešu laikā, tie jāīsteno ne ilgāk kā divu gadu laikā.

Šis ir noslēdzošais no četriem uzsaukumiem, kas paredzēti šajā ES fondu programmā – pirmajā uzsau-

kumā varēja saņemt ES fondu atbalstu centralizētās siltumapgādes pieslēguma ierīkošanai dzīvojamajās mājās; otrajā – līdzfinansējumu siltumsūkņu ierīkošanai, trešajā – granulu apkures katliem, savukārt šajā projektu atlases uzsaukumā tiks atbalstīta dažādu siltumapgādes sistēmu veidu ierīkošana. Projekta ietvaros papildus var uzstādīt arī saules paneļus.

Konsultācijas par pieejamo atbalstu un projektu pieteikumu sagatavošanu pieejamas CFLA darba laikā, zvanot pa tālruni +371 24002700 vai rakstot silti@cfla.gov.lv

Projektus var sagatavot un iesniegt ES fondu projektu portālā, bet sistēmā var reģistrēties, autorizējoties ar eID, eParakstu vai eParaksta Mobile rīkiem. Tehnisko atbalstu par sistēmas lietošanu var saņemt, zvanot +371 20003306 vai rakstot vis@cfla.gov.lv. K

SVARĪGĀKAIS NO NORMATĪVAJIEK AKTIEM

Kādu māju iedzīvotāji var pieteikties līdzfinansējumam?

- Projektu īsteno dzīvojamajā mājā (ēkā), kas atbilst šādiem nosacījumiem:
- dzīvojamās mājas kopējā lietderīgā platība pārsniedz 50 kvadrātmetrus;
- dzīvojamā māja ir nodota ekspluatācijā vismaz septiņus gadus pirms projekta iesniegšanas dienas un pastāvīgi ekspluatēta vismaz pēdējos trīs kalendāra gadus;
- viena un divu dzīvokļu dzīvojamajās mājās esošajām siltumapgādes iekārtām vismaz pēdējos trīs kalendāra gadus ir nodrošināts biomasas cietais kurināmais;
- trīs vai vairāku dzīvokļu mājās esošā siltumapgāde vismaz pēdējos trīs kalendāra gadus tiek nodrošināta ar akmeņoglēm, kūdras vai biomasas cieto kurināmo. Ja šādā dzīvojamajā mājā siltumapgāde tiek nodrošināta ar akmeņoglēm, kūdras vai biomasas cieto kurināmo vismaz 50% dzīvokļu īpašumu, projektu var īstenot arī dzīvokļu īpašumos, kuros siltumapgādei tiek patērēti

citi energoresursi, projekta ietvaros nodrošinot dzīvojamajā mājā vienotu siltumapgādes risinājumu;

- dzīvojamā māja atbilst apkures patēriņa E klasei vai efektīvākai klasei atbilstīgi normatīvajos aktos par ēku energoefektivitātes aprēķina metodiku noteiktajiem ēku energoefektivitātes enerģijas patēriņa līmeņiem;
- dzīvojamajai mājai nepieciešamā siltumapgādes nominālā jauda nepārsniedz 50 kilovatus (kW).

Kādas ir projekta ietvaros atbalstāmās darbības?

Projektā iekļauj šādas atbalstāmās darbības un uz to ir attiecināmas šādas izmaksas:

- tāda koksnes biomasas apkures katla iegāde, kas piemērots granulu kurināmajam, ja nepieciešams, ietverot:
 - apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi;
 - saules paneļu sistēmas (ar pieslēgumu elektrotīklam) iegādi un uzstādīšanu;
 - elektrotīkla pieslēguma jaudas palielināšanu;
- siltumsūkņa (zeme – ūdens, ūdens – ūdens vai gaiss – ūdens) iegāde, ja nepieciešams, ietverot:
 - apkures sistēmas ar sildelementiem pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi;
 - saules paneļu sistēmas (ar pieslēgumu elektrotīklam) iegādi un uzstādīšanu;
 - elektrotīkla pieslēguma jaudas palielināšanu;
- pieslēguma centralizētai siltumapgādes sistēmai projektēšana un izveidošana, ja nepieciešams, ietverot:
 - apkures sadales sistēmas pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi;
 - apkures sadales sistēmas pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi un karstā ūdens sadales sistēmas pilnīgu atjaunošanu, pārbūvi vai izveidi;
- siltumsūkņa (gaiss – gaiss) iegāde un uzstādīšana, ja nepieciešams, ietverot:
 - saules paneļu sistēmas (ar pieslēgumu elektrotīklam) iegādi un uzstādīšanu;
 - elektrotīkla pieslēguma jaudas palielināšanu;
- citas ar projektu saistītās attiecināmās izmaksas, kas tiek segtas atbilstīgi metodikai.

No Ministru kabineta noteikumiem № 169. K

„VAI ES

**CFLA eksperti
sagatavojuši
atbildes**

**uz privātmāju
un daudzdzīvokļu
māju iedzīvotāju
jautājumiem**

„Ja šobrīd manā mājoklī sāk uzstādīt gaiss – gaiss siltumsūkni, kādā gadījumā es varu pieteikties līdzfinansējumam? Vai siltumsūkņa projekts var jau būt pabeigts pieteikuma iesniegšanas laikā, vai izbūvei vēl jāturpinās līdz pieteikuma iesniegšanas brīdim?”

Siltumsūkņa (gaiss – gaiss) līdzfinansējumam varēs pieteikties 2024. gada martā. Lai pretendētu uz līdzfinansējumu, projekta attiecināmās izmaksas var būt aktuālas no 2023. gada 7. aprīļa, bet jāņem vērā, ka projektā plānotās darbības nedrīkst būt pabeigtas (parakstīts pieņemšanas un nodošanas akts par siltumsūkņa (gaiss – gaiss) uzstādīšanu) līdz projekta pieteikuma iesniegšanas dienai aģentūrā.

Tas nozīmē, ka izbūvi var sākt tagad, bet tā nedrīkst būt pabeigta līdz iesnieguma iesniegšanas dienai (2024. gada 30. aprīlim). Proti, izbūvi pabeidz un pieņemšanas un nodošanas aktu par siltumsūkņa (gaiss – gaiss) uzstādīšanu paraksta pēc projekta pieteikuma iesniegšanas. Jāņem vērā, ka gadījumā, ja siltumapgādes iekārtas nomaiņu sāk pirms projekta pieteikuma apstiprināšanas, visas darbības, kas veiktas līdz pieteikuma apstiprināšanai, ir projekta iesniedzēja pašrisks, jo iespējama varbūtība, ka pasākuma ietvaros atbalsts tomēr netiks piešķirts.

„Dzīvoju Rīgā, divstāvu koka astoņu dzīvokļu mājā, kur katram dzīvoklim ir autonoma apkure. No visas mājas tikai manā dzīvoklī vēlamies nomainīt malkas apkuri uz siltumsūkni. Kāds saskaņojums nepieciešams no pārejiem iedzīvotājiem, ja katrs dzīvoklis mājā ir atsevišķa juridiska vienība ar savu kadastra apzīmējumu?”

Lai varētu mainīt apkures sistēmu daudzdzīvokļu mājā, kurā katrs dzīvoklis ir atsevišķa juridiska vienība, būs jāsaņem vairāk nekā 50 % dzīvokļu īpašnieku piekrišana (Dzīvokļu īpašuma likuma 11. panta trešā daļa un 16. panta trešā daļa) – piemēram, astoņu dzīvokļu mājā vismaz no piecu dzīvokļu īpašniekiem.

„Kas ir tiesīgs iesniegt projekta pieteikumu, ja triju vai vairāku dzīvokļu mājā nav mājas pārvaldnieka?”

Šādā gadījumā, lai iesniegtu projekta pieteikumu, nepieciešams dzīvok-

SAŅEMŠU ATBALSTU?"

ļu īpašnieku kopības lēmums par pilnvarojumu projekta iesniegšanai, kurā „par” balsojuši dzīvokļu īpašnieki, kas pārstāv vairāk nekā pusi no dzīvojamajā mājā esošajiem dzīvokļu īpašumiem.

„12 dzīvokļu mājā Āgenskalnā dzīvokļus apkurina ar malku. Vai ir nepieciešama visas mājas dzīvokļu īpašnieku piekrišana, lai pieslēgtos centralizētajai siltumapgādei? Ja nevar saņemt visu dzīvokļu īpašnieku piekrišanu, vai katra dzīvokļa iedzīvotāji atsevišķi var uzstādīt savu siltumsūkni?”

– Daudzdzīvokļu mājā, kurā katrs dzīvoklis ir atsevišķa juridiska vienība, apkures sistēmas nomaiņai būs jāsaņem vairāk nekā 50% dzīvokļu īpašnieku piekrišana (Dzīvokļu īpašuma likuma 11. panta trešā daļa un 16. panta trešā daļa) – piemēram, 12 dzīvokļu mājā vismaz no septiņiem dzīvokļiem.

Projektu var īstenot vienā vai vairākos dzīvokļos, neaptverot visu dzīvojamo māju, taču šajā gadījumā jānodrošina: a) iepriekšminētā dzīvojamās mājas īpašnieku piekrišana, b) katram dzīvokļa īpašumam projektā paredzēts individuāls siltumapgādes risinājums.

„Plānoju iegādāties siltumsūkni gaiss – ūdens, kuru uzstādīšu uz daudzdzīvokļu mājas jumta. Vai man šajā gadījumā ir jāsaņem attiecīgā dokumentācija un ja ir, tad kāda?”

– Jums ir jāvēršas savas pašvaldības būvvaldē un jānoskaidro, vai un kāda dokumentācija šajā gadījumā jāsaņem. Jāņem vērā, ka prasības dokumentācijai dažādās pašvaldībās var atšķirties.

„Sešu dzīvokļu koka mājā Rīgā četriem dzīvokļiem ir malkas apkure, bet – diviem gāzes apkure. Vai programmas atbalstam var pieteikties tikai to divu dzīvokļu īpašnieki, kuriem ir malkas apkure?”

– Nē, šajā gadījumā uz atbalstu nevar pretendēt tikai divi dzīvokļi, kas tiek apkurināti ar malku. Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas siltumapgādei pēdējos trīs kalendāra gadus jānotiek ar akmeņoglēm, kūdru vai biomasas cieta kurināmo. Ja siltumapgāde tiek nodrošināta ar akmeņoglēm, kūdru vai biomasas cieta kurināmo vismaz 50% dzīvokļu īpašumu, projektu var īstenot arī dzīvokļu īpašumos, kuros siltumapgādei tiek patērēti citi energoresursi, nodrošinot dzīvojamajā mājā vienotu siltumapgādes risinājumu projekta ietvaros. Tātad šajā gadījumā atbalstam var pieteikties tikai visu māju, nodrošinot vienotu siltumapgādes risinājumu un projektu īstenojot visos dzīvokļu īpašumos, arī tajos, kuros siltumapgādei tiek patērēti citi energoresursi.

„Vai Juglā, divās divstāvu ēkās (katrā ir 12 dzīvokļi) dzīvojošie rīdīnīki var gūt labumu no ES fondu programmas? Mēs vēlētos saņemt atbalstu veco neefektīvo iekārtu (ogļu krāsns) nomaiņai pret efektīvāku gāzes apkuri.”

– Nē, programmas ietvaros atbalstu var saņemt tikai vienas no turpmāk minēto siltumapgādes iekārtu un tehnoloģiju ieviešanai:

- centralizētajai siltumapgādes sistēmas pieslēguma projektēšanai un izveidei;
- siltumsūkņa (zeme – ūdens, ūdens – ūdens, gaiss – ūdens) iegādei;
- koksnes biomasas apkures katla iegādei;
- siltumsūkņa (gaiss – gaiss) iegādei un uzstādīšanai.

Jāatceras, ka šajā pasākumā vienai dzīvojamajai mājai var īstenot tikai vienu projektu, turklāt projekta pieteikuma iesniegšanas dienā katrā dzīvojamās mājas dzīvokļa īpašumā ir jābūt deklarētai vismaz vienai personai. Projekta iesniedzējs projektu īsteno un priekšfinansē no privātiem līdzekļiem, bet CFLA, balstoties uz civiltiesisko līgumu par projekta īstenošanu, atbalstu izmaksā tikai pēc projekta pabeigšanas. Taču projektā plānotās darbības nedrīkst būt pabeigtas (parakstīts pieņemšanas un nodošanas akts par iekārtas uzstādīšanu) līdz projekta pieteikuma iesniegšanas dienai.

Pirmajā programmas uzsaukumā pilsētu iedzīvotāji varēja pieteikties ES fondu atbalstam centralizētās siltumapgādes pieslēguma ierīkošanai dzīvojamajās mājās – tika saņemti deviņi projektu pieteikumi, otrajā uzsaukumā – atbalsts siltumsūkņu ierīkošanai mājāsaimniecībās – tika saņemti vairāk nekā 200 projektu pieteikumi, trešajā uzsaukumā atbalstam granulu katlu uzstādīšanā pieteicās 115 māju un dzīvokļu īpašnieki.

„Kādi mājāsaimniecību veidi var saņemt atbalstu (projekta iesniedzēji)?”

- Projektus var iesniegt turpmāk minētie mājokļu īpašnieki:
- fiziska persona vai tās pilnvarota persona;
- privāto tiesību juridiska persona vai tās pilnvarota persona;
- kopīpašnieku vai vairāku īpašnieku pilnvarota persona, t. sk. dzīvojamās mājas pārvaldnieks.

„Vai atbalsts paredzēts tikai pilsētu iedzīvotājiem?”

– Jā, atbalsta programmas mērķauditorijā ir novadu pilsētu un valstspilsētu (prioritāri – Rīga, Liepāja un Rēzekne, jo šajās valstspilsētās konstatēti

gaisa piesārņojuma normatīvu robežlielumu pārsniegumi) iedzīvotāji.

„Kā var pieteikties atbalstam?”

– Projekti atlasīti organizē CFLA. Projekti būs jāiesniedz Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmā <https://projekti.cfla.gov.lv/Login/Index>.

Lai pretendētu uz atbalstu, ir jāveic šādi soļi:

- jāsaņem informācija par dzīvojamās mājas siltumapgādes un energoapgādes patēriņu, kā arī jāveic siltumapgādes sistēmas fotofiksācija;
- jāsaprot, kāds apkures veids tiks izmantots nomaiņai, sagatavojot plānotās siltumapgādes sistēmas ražotāja vai izplatītāja iekārtas aprakstu ar tās parametriem un darbībām iekārtas uzstādīšanai;
- ja projektu plānots īstenot daudzdzīvokļu mājā, jāsaņem dzīvokļu īpašnieku piekrišana;
- CFLA jāiesniedz projekta pieteikuma veidlapa un tās pielikumi (tostarp 1., 2. un 3. (ja attiecināms) soli minētie dati);
- jāiesniedz citi apliecinājoši dokumenti, kas tiks noteikti projektu pieteikuma atlases nolikumā. Projekta pieteikuma iesniegšana negarantē tā apstiprināšanu. Visi uzsaukumā iesniegtie projekti tiks vērtēti, tos salīdzinot. Ja projektu apstiprina, tiek noslēgts līgums par tā īstenošanu un pēc iekārtu uzstādīšanas tiks samaksāta attiecīgā naudas summa.

„Kāds ir finansējuma atbalsta apmērs katram apkures veidam?”

Atbalsta likmes variēs no 50 līdz 95%:

- pieslēguma izveidošana centralizētajai siltumapgādes sistēmai ar atbalsta likmi 95%;
- siltumsūkņa zeme – ūdens, gaiss – ūdens un ūdens – ūdens uzstādīšana ar atbalsta likmi 85%;
- koksnes biomasas katla, kas piemērots granulām, uzstādīšana ar atbalsta likmi 70%;
- siltumsūkņa gaiss – gaiss uzstādīšana ar atbalsta likmi 50%.

„Vai atbalstam var pieteikties daudzdzīvokļu namu īpašnieki/pārvaldnieki?”

– Projektus var iesniegt mazo daudzdzīvokļu ēku īpašnieki, kur ēkas siltumenerģijas jaudas pieprasījums ir līdz 50 kW (ne lielāks kā 8–12 dzīvokļu ēkas, divstāvu vai trijstāvu mājas).

Ja kādu iemeslu dēļ projekta īstenošanu vai projekta iesniegšanu nevar nodrošināt dzīvojamās mājas īpašnieks, noteikumu projekts paredz iespējas projekta pieteikuma iesniegt pilnvarotai personai, tai skaitā daudzdzīvokļu ēkās projektu iesniedz un īsteno dzīvojamās mājas pārvaldnieks.

„Kāds ir faktiski pieejamais atbalsts atkarībā no siltumapgādes iekārtas izvēles?”

- Indikatīvi:
- granulu katls: atbalstu var saņemt no 2577 EUR (6 kW katls) līdz 20 748 EUR (50 kW katls + apkures sistēma + 11,1 kW saules paneļi + elektrotīkla pieslēguma jaudas palielinājums Δ24A);
 - zeme – ūdens siltumsūknim: atbalstu var saņemt no 6682 EUR (6 kW siltumsūknis) līdz 38 014 EUR (50 kW siltumsūknis + apkures sistēma + 11,1 kW saules paneļi +

elektrotīkla pieslēguma jaudas palielinājums Δ24A);

- gaiss – ūdens siltumsūknis: atbalstu var saņemt no 3994 EUR (3 kW siltumsūknis) līdz 23 005 EUR (20 kW siltumsūknis + apkures sistēma + 11,1 kW saules paneļi + elektrotīkla pieslēguma jaudas palielinājums Δ24A);
- centralizētās siltumapgādes sistēmas pieslēgums: atbalstu var saņemt no 6334 EUR (siltummezgls ar 10 kW siltumenerģijas pieprasījuma jaudu) līdz 20 377 EUR (siltummezgls ar 50 kW siltumenerģijas pieprasījuma jaudu + apkures sadales sistēma + karstā ūdens sadales sistēma);
- gaiss – gaiss siltumsūknis: atbalstu var saņemt no 553 EUR (3 kW gaiss – gaiss siltumsūknis) līdz 8729 EUR (20 kW gaiss – gaiss siltumsūknis + 11,1 kW saules paneļi + elektrotīkla pieslēguma jaudas palielinājums Δ24A).

Vienlaikus ES fondu finansējuma apmērs projektā nepārsniedz 4400 EUR uz vienu dzīvojamajā mājā vai dzīvokļu mājāsaimniecībā deklarēto iedzīvotāju, kurā tiek īstenotas projekta aktivitātes.

„Vai plānots avansa maksājums finansējuma saņēmējam?”

– Avansa maksājums finansējuma saņēmējam nav paredzēts. Izmaksas klienti sākotnēji sedz no saviem līdzekļiem, Eiropas Savienības fonda finansējuma atmaksu atbilstīgi izvēlētajam apkures risinājuma veidam saņemot pēc iekārtu uzstādīšanas vai pieslēguma izveides centralizētajai siltumapgādes sistēmai. **K**

JŪSU DZĪVOKLĪ IR 40 VIESSTRĀDNIEKI

Saeimā ir sākts darbs pie grozījumu izdarīšanas likumā, kas aizliegta deklarēt dzīvesvietu bez īpašnieka piekrišanas

Marina MATROŅINA

Martā Saeima pieņēma izskatīšanai tautas iniciatīvu „Dzīvesvietas deklarēšana – tikai ar īpašuma īpašnieka piekrišanu”. Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija uzklusēja pušu argumentus un uzdeva lekslietu ministrijai izstrādāt grozījumus Dzīvesvietas deklarācijas likumā.

„Pietiek stresa un problēmu!”

Kolektīvo iesniegumu par deklarēšanu tikai ar mājas vai dzīvokļa īpašnieka piekrišanu Jānis Vērpels līdzdalības platformā *manabalss.lv* ievietoja 2023. gada februārī. Gada laikā iniciatīvu parakstījuši vairāk nekā 11 000 Latvijas pilsoņi – pietiekami, lai to iesniegtu Saeimā.

– Gadījumi, kad svešinieki bez jebkāda tiesiska pamata deklarējas svešā adresē notiek pārāk bieži. Lai anulētu šīs deklarācijas, likumīgajam īpašniekam jāvelta laiks sarežģītām un dārgām darbībām, – raksta Jānis Vērpels. – Lai šādas situācijas novērstu, lūdzu likumu papildināt ar pantu, kas noteiktu, ka personai, kura vēlas deklarēties jebkurā adresē, vispirms jāsaņem īpašnieka atļauja sabiedrisko pakalpojumu portālā *latvija.lv*. Pateicoties tam, jaunas deklarētās personas parādīšanās vairs nebūs pārsteigums īpašuma likumīgajiem īpašniekiem, kā arī beigsies pārpratumi, kas saistīti ar nezināmu personu rīcību saistībā ar svešu īpašumu. Tas stiprinās iedzīvotāju īpašumtiesības.

Lēmums atlikts

Iekšlietu ministrijas Juridiskā departamenta direktors Vilnis Vītolinš paziņoja, ka sarunas par dzīvesvietas deklarēšanas sistēmas korigēšanu notiek jau vairākus gadus, taču vēl nav vainagojušas panākumiem:

– Šīs iniciatīvas autors lūdz iekļaut likumā normu, ka ikvienam, kurš deklarē dzīvesvietu elektroniskajā vidē ar portāla *latvija.lv* starpniecību, jāsaņem īpašuma īpašnieka piekrišana. Atgādināšu, ka līdzīgas diskusijas notika jau 12. un 13. Saeimas laikā. Toreiz pēc Ministru kabineta norādījuma situācija tika rūpīgi izskatīta un tika izstrādāts priekšlikums papildināt Dzīvesvietas deklarēšanas likumu ar punktu par atteikumu apstiprināt deklarēšanu. Tomēr 13. Saeima nolēma nevirzīt šo likumprojektu.

Protams, tas ir tīri formāls lēmums, tādēļ šodien vecos grozījumus var izmantot par paraugu.

Ir zināms, ka visā Latvijā reģistrēti aptuveni 400 gadījumi, kad dzīvokļu īpašnieki vērsušies ar iesniegumu par nepiederošu personu deklarācijas anulēšanu. Protams, mums nav zināms, vai šīs personas ir deklarējušās svešos dzīvokļos nelikumīgi vai vienkārši zaudējušas tiesības būt deklarētiem konkrētajā adresē (piemēram, pēc laulības šķiršanas).

Maksās 50 000 eiro

Viens no problēmas risināšanas variantiem, kas valstij izmaksās aptuveni 50 000 eiro, ir sabiedrisko pakalpojumu portāla *latvija.lv* papildināšana ar jaunām funkcijām, teica Vilnis Vītolinš.

– Iecerēts, ka pēc tam, kad persona mēģinās aizpildīt deklarāciju noteiktā adresē, sistēma nosūtīs īpašu ziņojumu mājas vai dzīvokļa īpašniekam ar lūgumu apstiprināt jaunās personas deklarāciju.

Taču jāsaprot, ka ne visiem Latvijas iedzīvotājiem ir oficiāla e-pasta adrese, tāpēc būtu jāievieš alternatīva – šāda paziņojuma „papīra” versija.

Piemēram, dzīvokļu īpašnieki, kuriem nav oficiālas e-pasta adreses vai viņi nelieto internetu, varētu doties uz konkrētu pašvaldības iestādi un risināt tur ar deklarēšanu saistītos jautājumus. Taču jāņem vērā, ka tas radīs ievērojamu administratīvo slogu.

Turklāt, kā atgādināja lekslietu ministrijas pārstāvis, – ne visi dzīvokļu īpašnieki atrodas Latvijā, un tas rada papildu grūtības saņemt viņu piekrišanu trešo personu deklarēšanai.

Kā uzzināt par svešinieku?

Kopumā Vilnis Vītolinš neuzskata, ka iedzīvotāji mūsdienās saskaras ar pārmērīgām grūtībām:

– Attiecībā uz dzīvesvietas deklarācijas anulēšanu likums paredz: ja dzīvokļa īpašnieks atklāj savā mājoklī nezināmu deklarētu personu, viņš vērsas attiecīgajā pašvaldības iestādē. Tālāk šī iestāde veic pārbaudi un atceļ dzīvesvietas deklarāciju personai, kurai nav likumīga pamata dzīvot norādītajā adresē.

Kā cilvēks var uzzināt, vai kāds svešinieks ir pieteicies? Portālā *latvija.lv* var redzēt deklarēto personu skaitu īpašumā: ja tas nesakrīt ar ģimenes locekļu skaitu, jāsaņem attiecīgo pašvaldības iestādi un jāskaidro deklarācijas anulēšanas process.

Par nelegāli deklarētām personām var uzzināt arī no saviem komunālo maksājumu rēķiniem.

„Tas ir ļoti slikts signāls...”

Savukārt Saeimas priekšsēdētāja Daiga Mieriņa par sliktu signālu uzskata to, ka sveši cilvēki var veikt kādas darbības mājoklī bez saimnieka atļaujas:

– Tikai pats īpašnieks var izlemt, vai ļaut citai personai deklarēties savā īpašumā, pretējā gadījumā mēs iegūstam absurds rezultātus. Piemēram, praksē ir gadījumi, kad vienā adresē ir deklarētas

līdz 40 personām. Pārkapēji vienkārši zina, ka šajā adresē var nesodīti deklarēties, un iespēju garām nelaiž.

Jā, īpašnieks var pēc tam anulēt svešinieka deklarāciju, taču tā ir sarežģīta procedūra, un nav saprotams, kāpēc godīgam cilvēkam tas viss jācieš, ja nelikumīgu deklarēšanu var vienkārši novērst.

Daiga Mieriņa arī atgādināja gadījumus, kad dzīvokļa īpašnieks vērsas iestādē ar lūgumu anulēt svešas personas nelikumīgo deklarāciju, taču jau nākamajā dienā pārkapējs atkārtoti deklarē savu dzīvesvietu tajā pašā adresē:

Īpašniekam atkal jāstaigā pa kabinetiem, jāmeklē savu tiesību aizsardzība – un tā bezgalīgi veselu gadu.

Pēc Saeimas priekšsēdētājas domām, piedāvātās izmaiņas deklarēšanas sistēmā pasargās dzīvokļu īpašniekus no nepatīkamiem pārsteigumiem ar tālejošām sekām:

– Piemēram, nav pieļaujams, ka mājas īpašnieks par sev nezināmām deklarētām personām uzzina tikai tad, kad dodas uz Sociālo dienestu pēc palīdzības vai kāda pabalsta. Pēkšņi viņam paziņo, ka viņa īpašumā ir deklarēts svešinieks, kurš pēc likuma tiek uzskatīts par viņa māsaimniecības locekli, kas nozīmē, ka godīgajam vientuļajam dzīvokļa īpašniekam nekādi pabalsti vairs nepienākas.

„Kas manai 94 gadus vecajai mātei būtu jādara?”

Savukārt Saeimas deputāts Ingmars Līdaka lūdz kolēģus pret grozījumiem izturēties īpaši piesardzīgi, jo tie var sarežģīt, nevis atvieglot Latvijas iedzīvotāju dzīvi:

– Es labi atceros diskusijas par šo jautājumu jau 11. Saeimas sasaukuma laikā. Tiesa, toreiz situācija bija pavisam citāda, piemēram, pirms divdesmit gadiem mums vēl nebija elektroniskā paraksta un citu sistēmu, kas ļauj dzīvokļa īpašniekam ātri vienoties par personas deklarēšanu viņa īpašuma adresē.

Kopš tā laika tehnoloģijas ir ļoti attīstījušās, taču gribu atgādināt, ka arī tagad mums ir cilvēki, kuri neizmanto ne internetu, ne elektronisko parakstu. Piemēram, manai mātei tagad ir 94 gadi, un viņai pat nav bankas kartes. Ja nolēmim, ka īpašuma īpašnieks atļauj deklarēties savā dzīvoklī var dot tikai elektroniski, tad mana meita vairs nevarēs deklarēties savas vecmāmiņas mājā.

Šādiem cilvēkiem Saeimai ir pienākums nodrošināt dažas alternatīvas elektroniskai deklarēšanas apstiprināšanai, uzsvera Līdaka.

– Kopumā jācenšas nesarežģīt tūkstošiem iedzīvotāju dzīvi, nevis noņemt daļu administratīvā sloga.

„20 kvadrātmetros deklarēti 15 jaunu Mercedes-Benz īpašnieki!”

Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas priekšsēdētājs **Oļegs Burovs** sacīja, ka viņš pats ir saskāries ar nelikumīgu dzīvesvietas deklarēšanu:

– Savulaik uzzināju, ka mūsu dzīvoklī Rīgas centrā ir deklarētas sešas nepiederošas personas. Pēc viņu uzvārdiem uzreiz sapratu, ka tie ir vecāki, kuri vēlējās bērnus pēc dzīvesvietas iekārtot tuvējā prestižajā skolā. Strādājot Rīgas pašvaldībā, pat redzēju, kā atsevišķi pašvaldību darbinieki savu dzīvesvietu deklarē ne tikai Rātsnamā, bet paša mēra kabinetā, lai bērnus pierakstītu labā bērnudārzā.

Atcerēsimies arī laiku, kad iebraukšana Vecrīgā bija iespējama tikai tiekot garām barjerai. Tobrīd uzzinājām par nelielu dzīvokli 20 kvadrātmetru platībā, kurā deklarēti 15 ekskluzīvu automašīnu īpašnieki, kuri tikai vēlējās saņemt caurlaidi iebraukšanai Vecrīgā.

Latvijas Pašvaldību savienības padomniece **Sanita Šķiltere** stāsta, ka šobrīd arī ir ļoti daudz līdzīgu situāciju:

– Mūsdienās cilvēki deklarē savu dzīvesvietu ne tikai svešās adresēs vai māju drupās. Viņi deklarējas pat tukšos zemes gabalos, kuriem ir piešķirta adrese. Mēs pieļaujam tiesisko nihilismu, sakot, ka cilvēks nevar dzīvot nedzīvojamās telpās, bet dzīvesvietas deklarēšana tur nav aizliegta.

Viens vai divi problēmgadījumi mēnesī

Par reālo ikdienas situāciju pastāstīja Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta Dzīvesvietas reģistrācijas nodaļas vadītāja **Olga Cērpa**:

– Tieši mūsu nodaļa nodarbojas ar informācijas par dzīvesvietas deklarēšanu anulēšanu. Šis ir administratīvs process, kas parasti ilgst apmēram mēnesi. 2023. gadā saņēmām gandrīz 4500 īpašumu īpašnieku iesniegumus par nepiederošu personu deklarāciju anulēšanu. Vienlaikus atklājies, ka deklarējoties par sevi nepatiesas ziņas sniedzis 271 cilvēks. Šķiet, ka krāpnieku nav tik daudz – tikai 6% no kopējā skaita, taču mēs, protams, saņemam daudz iesniegumu, vēstulu un zvānu no neapmierinātiem iedzīvotājiem.

Olga Cērpa uzsvēra, ka Mājokļu un vides departamentā kopumā ir maz problemātisku gadījumu ar deklarāciju anulēšanu, labi, ja viens vai divi mēnesi.

– Daudz biežāk mājokļu īpašnieki pie mums vērsas ar lūgumu par deklarēšanas anulēšanu gadījumos, kad īmieki ir izvākušies, bet anulēt deklarāciju ir aizmirsuši. Gadās arī, ka dzīvokļa vai mājas īpašnieki lūdz atcelt šķirtā laulātā deklarāciju. Trešais izplatītājs gadījums: īpašnieks vispirms mutiski atļāvis kādam radniekam deklarēties savā adresē, pēc tam pārdomājis un tad vērsas pie mums, lai deklarāciju anulētu.

Iekšlietu ministrijai uzdots izstrādāt grozījumus

Interesanti, ka Rīgas pašvaldības pārstāvji simtprocentīgi neatbalsta tautas iniciatīvu.

– Mēs piekrītam, ka dzīvesvietas deklarēšanai ir jābūt noteiktiem ierobežojumiem, – uzsvēra Olga Cērpa. – Piemēram, īpašuma īpašniekam tiešām būtu jāsaņem informācija, ka viņa adresē ir deklarējušies jauna persona.

Uzklausot pušu viedokļus, Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija uzdeva Iekšlietu ministrijai izstrādāt noteikumu grozījumu projektu. Iespējams, ka problēma ar nekontrolētu dzīvesvietas deklarēšanu, ko ilgus gadus mētā no kabineta uz kabinetu, 2024. gadā tomēr tiks atrisināta. **K**

„VAI TĀ NAV ĻIRGĀŠANĀS?”

Tautas balss: iespēja nekontrolēti deklarēties jebkurā adresē ir milzīga problēma, īpaši gados vecākiem dzīvokļu īpašniekiem

Marina MATROŅINA

Pērn Rīgā vien konstatēti vairāk nekā 270 nelikumīgi dzīvesvietas deklarēšanas gadījumi. Pārkāpēji bez mazākā kauna deklarējušies neko par to nezinošu rīdzinieku dzīvokļos un mājās, sniedzot nepatiesas ziņas par savām attiecībām vai saistību ar īpašniekiem. Rezultātā apzinīgie īpašnieki saskārušies ar lielām neērtībām un zaudējuši naudu.

Krāpnieku dēļ zaudētas nekustamā īpašuma nodokļa atlaides

Lielu uzmanību izpelnījās rīdzinieka Arņa lieta, kura dzīvoklī *uzradās* svešinieks. Īpašnieks par krāpniecību uzzināja dažus mēnešus vēlāk, kad saņēma neparasti lielu nekustamā īpašuma nodokļa rēķinu. „Līdz šim es kā vientuļais pensionārs no pašvaldības saņēmu 50% nodokļa atlaidi, taču krāpnieka dēļ šo atlaidi zaudēju.”

Arnis ne bez sarežģījumiem, tomēr anulēja nepiederošās personas deklarāciju savā dzīvoklī, tomēr tagad dzīvo nemitīgās bažās, jo svešiniekam neviens netraucē vēlreiz izmantot viņa dzīvokli par deklarācijas adresi. Diemžēl likums no šādām situācijām vēl nepasargā.

Četrinieks no Uzbekistānas

Tāpat kā iepriekšējā gadījumā, arī rīdziniece Solvita no apsaimniekotāja *Rīgas namu pārvaldnieks* negaidīti saņēma ievērojami lielāku rēķinu par atkritumu apsaimniekošanu – aptuveni 40 eiro. Rūpīgi izpētījusi rēķinu, viņa atklāja, ka dzīvoklī deklarēta nevis viņa viena, bet kopā ar vēl četriem svešiniekiem (vēlāk pārbaudot atklājās, ka tie ir viesstrādnieki, kas ieradušies Latvijā no Uzbekistānas).

Svešo personu deklarācijas anulēšana ilga ap tuveni mēnesi, un Solvita nesaņēma atkritumu apsaimniekošanas maksas pārreķinu.

Bijušais vīrs noveda līdz īpašuma aprakstīšanai

Jūrmalas iedzīvotāja Svetlana *piedzīvojumā* ar deklarēšanos zaudēja nevis naudu, bet gan nervus. Būdam jau desmit gadus šķirusies, viņa mierīgi dzīvoja savā dzīvoklī kopā ar jauno ģimeni. Tomēr bijušais vīrs pastāvīgi norādīja Svetlanas adresi par savu deklarēto adresi, lai gan juridiski viņam nebija nekādu tiesību to darīt.

– Sazinājos ar pašvaldību, lai anulētu bijušā vīra deklarāciju, – stāsta Svetlana. – Pēc dažiem mēnešiem ieraudzīju, ka viņš atkal ir deklarējies manā dzīvoklī! Nācās vēlreiz sazināties ar Jūrmalas domi.

Trauksme turpinājās vairākus gadus. Taču nesen Svetlana saņēma vēstuli no tiesu izpildītāja, kurā teikts, ka viņas dzīvesvietā notiks mantas apskate. Izrādījās, ka Svetlanas bijušajam vīram radušies parādi un tiesu izpildītāji gatavojas viņu meklēt deklarētajā dzīves vietā.

– Viņi nāks pie manis un pārbaudīs manas lietas, – sašutusi sieviete. – Un man nāksies pierādīt, ka tas ir mans televizors, manas kleitas un manu bērnu rotaļlietas! – Kaut arī bijušais vīrs nedzīvo šajā dzīvoklī un nav tam bijis pat tuvumā.

Par laimi, Svetlana izvairījās no sava īpašuma aprakstīšanas. Izrādījās, ka viņai bija jāsaazinās ar konkrētu tiesu izpildītāju un rakstiski jāapstiprina, ka parādnieks (bijušais vīrs) deklarētajā dzīves vietā faktiski nedzīvo. Tiesu izpildītājam var uzrādīt apliecību par laulības šķiršanu un citus pierādījumus, ka parādnieks dzīvoklī faktiski nedzīvo un līdz ar to viņam nepieder mantas, pret kurām tiesu izpildītājs varētu vērst piedziņu. Lasītājam par šādiem neapstrīdamiem pierādījumiem kalpoja dokumenti, kas apliecināja viņas regulāro vēršanos pašvaldībā ar prasību anulēt bijušā vīra patvaļīgo deklarēšanos viņas īpašumā.

„Iemeslu panikai neredzu”

Latvijas iedzīvotāji jau gadiem spriež par Dzīvesvietas deklarēšanas likuma vājāko punktu, kas ļauj ikvienam iedzīvotājam jebkurā sev tīkamā adresē deklarēties bez īpašnieka piekrišanas. Daži cilvēki uzskata, ka tā ir īsta tragēdija, citi savukārt nesaskata tajā lielu problēmu.

– Darba dēļ ar to sastopos bieži, – sociālajos tīklos raksta Jekaterina Hamzova, – un man ne

reizi nav bijušas problēmas ar kādas personas deklarācijas anulēšanu. Lai to izdarītu, Rīgā jāiesniedz iesniegums Mājokļu un vides departamentā, tālāk viss norit automātiski. Piekrītu, ka nepiederošas personas anulēšana prasa laiku, taču problēmas var rasties tikai ar tuvu radnieku deklarācijas atcelšanu. Mūsu valstī deklarēšanās tajā vai citā adresē nedod nekādas tiesības uz nekustamo īpašumu, izņemot atsevišķus atvieglojumus, piemēram, iespēju pēc dzīvesvietas iekārtot bērnu kādā prestižā skolā. Iemeslu panikai nesaskatu vispār.

„Es vedu savu slimo tēvu uz nodaļu...”

Atšķirīgu viedokli komentāros pauž rīdziniece Diāna Bukovska: – Kāpēc mājas īpašniekam vajadzīgas šīs problēmas? Kāpēc viņam jāmaksā vairāk par atkritumu izvešanu, jāzaudē īpašuma nodokļa atvieglojumi, jāsaņem sveša sarakste un jāraksta paziņojumi pašvaldībai? Nepieciešams mehānisms, kas aizliedz iespēju deklarēt savu dzīvesvietu svešā īpašumā bez īpašnieka piekrišanas.

Diāna stāsta, ka pati risinājusi nopietnu problēmu ar tēva dzīvokli iedeklarējušos svešinieku: – Cienijama vecuma vīrieti, kuram bija aktuāls jautājums par kājas amputāciju, mājas čībās nācās vest uz Mājokļu un vides departamentu, lai viņš uzrakstītu iesniegumu par nepiederošās personas deklarācijas anulēšanu. Nu, vai tā nav ģirgāšanās?

Pēc Diānas domām, finansiālie zaudējumi nav ļaunākais: – Īstā panika radīsies tad, kad pie jums kā īpašuma īpašnieka ieradīsies ar kratišanas orderi, jo īpašumā deklarētā persona ir izdarījusi smagu noziegumu. Man pašai ir dubultpilsonība – Latvijas un Polijas, tādēļ zinu, ka Polijā sieva pat pēc 20 gadiem laulībā nevar deklarēties sava vīra mājā, kamēr viņš nav devis rakstisku piekrišanu. **K**

VAI KLUSĀK NEVAR?

Galvaspilsētas iedzīvotāji aicina pieņemt *Naktsmiera likumu*

Liene VARGA

Ar regulāru trokšņošanu naktīs neapmierinātie galvaspilsētas iedzīvotāji, lai ierobežotu trokšņošanu laikā no plkst. 23.00 līdz 6.00, izveidojuši sabiedrisku iniciatīvu *Naktsmieru Rīgai!* un cīnās par Naktsmiera likuma pieņemšanu. Tautas līdzdalības portālā *manabalss.lv* jau sāka parakstu vākšana šīs idejas atbalstam. Par tiesībām gulēt klusumā parakstījušies aptuveni 4000 iedzīvotāju, vēl 6000 parakstu atlicis savākt, lai pēc tam tos iesniegtu likumdevējiem.

Aprunājāties ar vienu no iniciatīvas *Naktsmieru Rīgai!* aizsācējam Ingu Višņevsku.

„Skaitīt aitiņas nav problēmas risinājums!”

– Inga, jūs vēlaties, lai Latvijā tiktu pieņemts *Naktsmiera likums*. Ko tas nozīmē?

– Mēs cenšamies aizsargāt ne tikai savas, bet arī ikviena Latvijas iedzīvotāja tiesības uz atpūtu, miegu un izgulēšanos naktī. Lai tas būtu iespējams, aicinām Saeimu sākt darbu pie normatīva izstrādes, kas noteiktu, ka klusuma periods sākas pulksten 23.00 un ilgst līdz sešiem rītā. Tas nepieciešams, lai cilvēki pirms darba varētu pilnvērtīgi izgulēties. Un ne tikai Rīgas centra iedzīvotājiem, bet arī cilvēkiem Rīgas apkaimēs, piemēram, mūsu Ķīpsalā, gada siltajā sezonā nav nevienas klusas nedēļas nogales.

– Kurš jums traucē gulēt?

– Sprotiet, tagad troksnis galvaspilsētā vispār nekādi netiek ierobežots. Turklāt visbiežāk galvaspilsētas iedzīvotāju naktsmieru traucē izklaides vietas, no kurām līdz pat rīta gaismai dārd skaļa mūzika. Arī dažādi pasākumi un koncerti Rīgā bieži notiek bez skaņas un laika ierobežojumiem. Mēs dzīvojam uz salas Daugavas kreisajā krastā, bet dzirdam skaļu mūziku no Rīgas ielas kafējnīcām un Andrejsalas restorāniem, it kā muzikanti spēlētu nevis otrpus upes, bet tieši mūsu pagalmā! Rezultātā mēs, Ķīpsalas iedzīvotāji, nevaram gulēt.

– Cik bieži tas notiek?

– Vasarā un arī tagad Andrejsalā vienmēr ir ballītes, cilvēki priecājas līdz rītam. Turklāt mūzika dārdina tik skaļi, ka, mēģinot aizmigt savā dzīvoklī Ķīpsalā, varu ne tikai pazīt dziesmu, kas skan, bet saprast arī vārdus. Un arī to, kad muzikanti spēlē *šķērsām*. Nu, vai jums šķiet, ka šādos apstākļos ir iespējams gulēt?

Vai policija ir bezspēcīga?

–Vai esat iesniegusi sūdzību kādā valsts iestādē?

– Ilgu laiku mēs centāmies aizmigt, ignorējot regulāro nakts troksni. Traucēt policiju, kas nodarbojas ar svarīgākām lietām, – ķer narkotiku tirgotājus, laupītājus un slepkavas – negribējās. Kad *aitu skaitīšana* nelīdzēja un no nervu spriedzes un pastāvīga miega trūkuma biežākas kļuva galvassāpes un paaugstinājās asinsspiediens, es neizturēju – saucu policiju.

– Vai tas palīdzēja?

– Diemžēl ne. Naktīs vairākkārt zvanījām policijai, taču nekādu palīdzību nesaņēmām.

Taču varu pastāstīt, kā likumsargi reagē uz šādiem izsaukumiem. Pēc zvana uzreiz saka, ka visas ekipāžas ir izbraukumā, taču, ja piekritīsim pagaidīt, pēc stundas vai divām uz mūsu

saistīties ar viņiem konfliktā? Galu galā varbūt tas tomēr ir policistu uzdevums – iet un izzināt, kurā no piecām iestādēm mūzika ir skaļāka nekā pārējās? Tā vietā, lai šādus uzdevumus uzdotu risināt iedzīvotājiem? Godīgi, pēc šādas reakcijas vairs nekautrējāties zvanīt policijai – lai viņi atrod laiku starp laupītāju un zagļu tvarstīšanu un aizstāv arī mūsu intereses. Cita neviena, pie kā vērsties, mums arī nav.

– Kāds ir oficiālais iemesls, kāpēc jums tiek liegta palīdzība?

– Īsāk sakot, policija atrunājas ar normatīva trūkumu, uz kura pamata nepārprotami varētu saukt pie atbildības par skaļu mūziku restorānos, kafējnīcās un dzīvojamajās ēkās nakts laikā. Vārdus sakot, labprāt palīdzētu, bet rokas ir sasietas. Jā, ir Piesārņojuma likums, kas paredz arī iedzīvotāju aizsardzību no trokšņu piesārņojuma, bet izklaidē vietu troksnis šajā likumā neietilpst, kā mums paskaidroja policisti. Juridiskās personas – firmas un uzņēmumus – varētu sodīt par sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpšanu, tai skaitā skaļu mūziku. Tikai, lai vainīgos sauktu pie atbildības pēc šī Administratīvo pārkāpumu likuma panta, ir jāiegulda liels darbs – jāsavāc nepieciešamie pierādījumi, kas nozīmē laika un pūļu tērēšanu informācijas nokaidrošanā.

– Vai palīdzējāt policijai vākt pierādījumus?

– Jā gan! Es pat ierakstīju ballīšu troksni diktofonā. Video fails ir jāieraksta, izmantojot speciālo Rīgas pašvaldības policijas aplikāciju, un jānosūta tieši caur aplikāciju. Mēs to jau esam darījuši daudz reizes. Taču, neraugoties uz pierādījumu un liecību daudzumu, kā redzams, ar šādu gadījumu izmeklēšanu likumsargi nesteidzas.

Pietiekami neizgulējušies, nevaram pilnvērtīgi strādāt!

– Vai jūsu iniciatīva cīnās tikai ar skaļu mūziku no kafējnīcām?

– Nē, iedzīvotāji no citām galvaspilsētas apkaimēm sniedz ziņas par visdažādākajiem trokšņiem: sūdzības ir par motociklu rukoņu vai naktīs driftējošām automašīnām. Rezultātā cilvēki gan Rīgas centrā, gan apkaimēs vai nu nevar aizmigt vispār, vai arī viņu miegs pastāvīgi tiek traucēts dažādu trokšņu dēļ. Protams, rezultātā viņi negul pietiekami daudz un nākamajā dienā nav spējīgi pilnvērtīgi strādāt. Cilvēks, kurš naktī nav atpūties, ir uzņēmīgāks pret dažāda veida traumām darbā, un, braucot uz darbu, viņa uzmanība ir notrulināta, un tas rada nelaimes gadījumu risku.

– Par ko vēl cilvēki sūdzas, spriežot pēc saņemtajām vēstulēm?

– Viņi raksta ne tikai mūsu iniciatīvai, bet arī vienkārši dalās ar problēmām sociālajos tīklos. Piemēram, mēs lasām šādas sūdzības: zem mūsu logiem līdz trijiem naktī strādāja celtniecības tehnika, šausmīgā trokšņa dēļ nebija iespējams gulēt. Vai cita sūdzība: blakus privātmājai uzceltajā noliktavā visu nakti tiek izkrauti produkti no saldētavām. Kādam ir tāda pati problēma kā mums – netālu no mājas tiek rīkoti koncerti līdz trijiem naktī. Piemēram, man šāds troksnis rada nepanesamas galvassāpes, paaugstinājies asinsspiediens un līdz ar to arī nespēju pilnvērtīgi strādāt visu nākamo dienu. Iespējams tie, kuriem ir labāka veselība, kaut kā tiek galā, bet ko darīt vecāka gadagājuma cilvēkiem vai cilvēkiem ar sliktāku veselību? Viņi vienkārši ir bezspēcīgi pret šādiem trokšņa uzbrukumiem! Un es viņus saprotu tik labi kā neviens cits.

Visbiežāk iesniegumus saņemam no cilvēkiem, kuru dzīvokļi atrodas virs siltummezgla vai netālu no kāda pārtikas preču uzņēmuma ventilācijas iekārtas vai kondicioniera. Sūdzības par troksni sūta ostas uzņēmumu tuvumā dzīvojošie iedzīvotāji, – piemēram, par metāllūžņu kravu vai kokmateriālu pārkraušanu, vai par troksni, ko rada veikaliem piegādāto preču izkraušana un iekraušana.

„Celsim prasību tiesā!”

Cīnītāji pret trokšņošanu naktīs jau apdomā iespēju celt pret pašvaldību prasību tiesā vai vērsties prokuratūrā, ja reiz zvanišana policijai nedod nekādus rezultātus:

– Rīgas pašvaldība, piemēram, saskaņo ballīti līdz pulksten trijiem naktī, tādā veidā klaji ignorējot manas, mana bērna un ļoti daudzu citu cilvēku tiesības uz pilnvērtīgu nakts miegu un pienācīgu atpūtu. Taču liek mums saprast: jūs šodien nevarēsiet gulēt līdz pulksten trijiem naktī, bet būs jāklausa šī brīnišķīgā mūzika neatkarīgi no jūsu vēlmes to darīt! Tam vienkārši ir jādara gals ar juridiskiem līdzekļiem.

Tīkmēr tautas līdzdalības portālā *manabalss.lv* ikviens var atbalstīt iniciatīvu pieņemt Naktsmiera likumu. Atgādinām, ka iniciatīvu var parakstīt tikai Latvijas pilsoņi.

Galvaspilsētas likumsargi informē, ka Rīgas pašvaldības policija 2022. gadā saņēmusi vairāk nekā 10 tūkstošus iedzīvotāju sūdzību par trokšņošanu.

„Mērām trokšņa līmeni liftā, bet nedarām to ielas kafejnīcās”

Valsts veselības inspekcijas pārstāve Saiva Lus-te situāciju komentē šādi:

– Jau 2014. gadā valdība pieņēma īpašus noteikumus *Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*, taču uzreiz uzsveru, ka noteikumos pieļaujamā trokšņa līmeņa normas neattiecas, piemēram, uz remontdarbiem, kas tiek veikti laika posmā no pulksten 7.00 līdz 21.00, un būvdarbiem, kas saskaņoti ar vietējo pašvaldību.

– Ja iedzīvotāji naktīs cieš no pārmēri-ga trokšņa, kā var palīdzēt Veselības in-spekcija?

– Saņemot iesniegumu, mūsu inspekcija var pārbaudīt ar fizisko personu saimniecisko darbību saistītos trokšņa avotus. Piemēram, varam izmērīt, vai iedzīvotājus netraucē nepārtraukts trok-snis, ko rada tuvējā veikala ventilācijas iekārta, saldētavas, kompresori vai dzīvojamās mājas lifti.

– Ko darīt, ja sūdzība attiecas uz mūziku?

– Mēs nemērām mūzikas skaļuma līmeni ielu kafejnīcās vai kaimiņu dzīvoklī. Par to jāsūdzas pašvaldībā (tas nozīmē, pašvaldības policijā, – red. piezīme).

– Cik daudz sūdzību par troksni saņemat?

– 2022. gadā saņemti 94 iesniegumi, 2021. gadā – 118, 2020. gadā – 107, 2019. gadā – 86. Interesanti, ka pandēmijas laikā, kad iedzīvotāji vairāk atradās mājās, sūdzību skaits pieauga.

– Par ko sūdzas daudzdzīvokļu māju iedzi-votāji?

– Visbiežāk iesniegumus saņemam no cilvēkiem, kuru dzīvokļi atrodas virs siltummezgla vai netālu no kāda pārtikas preču uzņēmuma venti-lācijas iekārtas vai kondicioniera. Sūdzības par troksni sūta ostas uzņēmumu tuvumā dzīvojošie iedzīvotāji, – piemēram, par metāllūžņu kravu vai kokmateriālu pārkraušanu, vai par troksni, ko rada veikaliem piegādāto preču izkraušana un iekrauša-na. Arī dzīvojamajai ēkai garām braucošie trolej-busi rada nepatīkamu troksni, tāpat kā jebkuri ceļu remontdarbi, kas saistīti ar ceļa segumu vai sliežu nomaiņu. Ir pat sūdzības par tuvējo baznīcu zvānu skaņām. Diskomfortu iedzīvotājiem rada arī kaimi-ņu vai atkritumu izvešanas uzņēmumu darbinieku radītais troksnis, kravas automašīnu kustība, ope-ratīvais transports ar sirēnām jebkurā diennakts laikā un daudz kas cits.

– Ko jūsu inspekcija dara, kad tā saņem sūdzību?

– Katrs iesniegums tiek individuāli izskatīts, ie-saistot attiecīgās institūcijas, piemēram, būvvaldi

vai mājas apsaimniekotāju. Mēs meklējam trokšņa cēloņus un cenšamies panākt situācijas maiņu.

– Vai ir iespējams vienoties ar tuvējo vei-kalu, lai tas izslēgtu skaļu kondicionieri?

– Vairumā gadījumu uzņēmumu īpašnieki brīv-prātīgi reaģē un veic izmaiņas, mazinot trokšņa līmeni.

– Vai jūsu darbinieki paši mēra trokšņa līmeni?

– Dažos gadījumos – jā. Piemēram, 2022. gadā veicām sešus trokšņa līmeņa mērījumus, kas saistīti ar dažādu iekārtu darbību. Trīs gadījumos pārkāpumi tika faktiski konstatēti. 2021. gadā no deviņiem pārbaudītajiem gadījumiem pārkā-pumus konstatējām četros, bet 2020. gadā no 11 gadījumiem – četros konstatējām neatbilstību standartiem. Visos gadījumos, kad tika atklāts pa-augstināta trokšņa avots, atbildīgajām personām tika uzdots nodrošināt situācijas noregulēšanu at-bilstīgi standartiem.

2023. gada pirmajos sešos mēnešos saņemtas 49 sūdzības par dažāda veida trokšņiem, taču tikai vienā gadījumā sūdzībā minētie fakti reāli apstip-rinājušies. Vērts ņemt vērā, ka Veselības inspekcija

veic trokšņa līmeņa kontrolmērījumus ar aizvēr-tām durvīm un logiem.

Ko dara valdība?

2023. gada jūnijā tika grozīts Administratīvo pārkāpumu likums, paredzot iespēju sodīt juridis-kas personas par sabiedriskās kārtības noteikumu un valsts valodas lietošanas noteikumu pārkāpša-nu. Teorētiski tiek pieļauta arī iespēja sodīt par trokšņošanu, taču praksē trokšņa radītāji paliek bez soda un turpina trokšņot.

Rīgas pilsēta pagājušā gada jūlijā izdarīja dažus grozījumus noteikumos par kafejnīcu un restorānu vasaras terašu darbību, taču Vides un reģionālās attīstības ministrija šos grozījumus vēl nav apstip-rinājusi.

Ekonomikas ministrijas vadībā 2023. gada jūnijā tika izveidota darba grupa, lai izstrādātu priekšlikumus pārāk liela trokšņa ierobežošanai. Tikai šajā darba grupā galvenokārt ietilpst trokš-ņa radītāji – izklaides vietu vadītāji un pasākumu organizatori, kam iedzīvotāju tiesības nav priori-tāte, norāda iniciatīvas autori. **K**

KO SAKA IEDZĪVOTĀJI?

Viedoklis „PAR”

Ziepniekkalna iedzīvotāja Anita Bērziņa dalās ar savu stāstu par troksni:

– Dzīvoju deviņstāvu mājā Ozolciema ielā. Šķita, ka tas ir kluss *guļamais* rajons. Taču, kas to deva! Augšstāva kaimiņi vienkārši ne-deva mieru – reizēm viņi trakoja tā, ka skanēja visa kāpņu telpa. Viņi vai nu dzer un lamājas visu nakti, vai arī kaujas tā, ka sienas un mē-beles trīc. Kādu nakti troksnis bija tik skaļš, ka es vienkārši nobijos, ka viņi viens otru nositīs, neizturēju – izsaucu policiju.

Varas pārstāvji nebija pārāk priecīgi par manu zvānu, tomēr apsolīja ierasties un tikt skaidrībā. Man ieteica visus trokšņus ie-rakstīt mobilajā telefonā – kā lietiskos pierādījumus gadījumam, ja tiks ierosināta lieta. Par laimi, es policiju sagaidīju un augšstā-

vā tajā laikā visi vēl bija dzīvi. Izrādās, ka trokšņotāji policijai bija melojuši, ka skatījušies seriālu pilnā skaļumā ar stereo efektu, kādēļ, pēc viņu teiktā, kaimiņiem radusies sajūta par nebijušu kautiņu. Gods kam gods, pēc šī incidenta līdzīgus *seriālus* vairs nedzirdējām. Tātad manā gadījumā vienkārša policijas ierašanās palīdzēja tikt galā ar problēmu. Labprāt atbalstīšu *Naktsmiera likumu*!

Viedoklis „PRET”

Romāns Morozovs pēc profesijas ir žurnieks. Darba specifikas dēļ viņam nereti nākas sešus mēnešus pavadīt reisā atklātā jūrā.

– Atgriežoties mājās, es gribu labi atpūsties: doties uz restorā-nu, naktsklubu vai boulinga zāli. Atpūsties, dejot, ņemt spriedzi. Gandrīz visos klubos skan skaļa mūzika. Nu ko tad jūs gribējāt? Lai

tūristi vai vietējie atpūtnieki pilnīgā klusumā sēdētu pie kafijas tases kafejnīcā vai restorānā?

Saprotu arī tos, kuri vēlas atpūsties pēc smagas darba dienas mierā un klusumā. Bet ko iesākt? Mums jāmeklē kompromiss. Un tas būtu jādara pilsētas iestādēm. Ja Rīgas centrā tiks aizliegta nakts-dzīve – restorāni, kafejnīcas, klubi un citas izklaides vietas tiek aici-nātas klusināt mūziku vai vispār beigt trokšņot, kurš tad brauks uz Latviju? Rīga piesaista tūristus ar savu naktsdzīvi, iespēju salīdzinoši lēti atpūsties un relaksēties trokšņainā naktsklubā. Tāpēc mums ir jāmeklē kāds vidusceļš. Varbūt, ka ir iespējams noteikt visiem pieņe-mamu trokšņa sliekšni.

Ja gribam gulēt klusumā, varbūt nevajadzētu dzīvot Rīgas cen-trā? Varbūt prātīgāk ir pirt vai īrēt dzīvokli apkaimē – tālāk no Vēcrīgas un tās naktsdzīves? Savā dzīvoklī vai mājā var parūpēties par maksimālu skaņas izolāciju no ārējiem trokšņiem. Tas, pro-tams, prasīs zināmas investīcijas, taču veselība jebkurā gadījumā ir dārgāka. **K**

PĀRTIKAS ATKRITUMI – KONTEINERĀ, ZUPA – TUALETĒ

Kā, izmantojot jaunus brūnos konteinerus bioloģiskajiem atkritumiem, mazināt komunālo pakalpojumu rēķinus?

Ilona MILLERE

Kopš šī gada sākuma Latvijā ir ieviesta obligāta bioloģisko atkritumu šķirošana. Šī ziņa daudzdzīvokļu namu iedzīvotājiem radījusi daudz jautājumu. Pagalmā jāatrod vieta papildu konteineram un jāievēro jauni šķirošanas nosacījumi. Uz iedzīvotājus interesējošiem jautājumiem atbild atkritumu apsaimniekošanas uzņēmuma *CleanR* valdes priekšsēdētājs Valērijs Stankevičs.

Nešķirosiet – maksāsi vairāk

– Kas tieši iedzīvotājiem ir mainījies atkritumu šķirošanas noteikumos pēc šī gada 1. janvāra un kādi būs paredzamie ieguvumi?

– Kopš šī gada 1. janvāra visā Latvijā bioloģiski noārdāmo atkritumu šķirošana ir obligāta un bioatkritumu izvešanai ir pazemināts tarifs – tas ir par 40% mazāks nekā nešķirotu sadzīves atkritumu apsaimniekošanai.

Dzīvokļu īpašnieki, kas šķiro atkritumus, var samazināt ikmēneša atkritumu apsaimniekošanas rēķinu līdz pat 30%, jo atšķirīgie stikla un vieglā iepakojuma (metāls, papīrs, plastmasa) atkritumi tiek izvesti bez maksas. Tā kā bioatkritumi šobrīd veido 30 līdz 50% no nešķirotu sadzīves atkritumu apjoma, tad biomasas atšķirošana samazinās nešķirotu atkritumu daudzumu. Tātad iedzīvotāji varēs samazināt nešķirotu sadzīves atkritumu konteineru skaitu un to tukšošanas biežumu, līdz ar to samazinot kopējās izmaksas.

– Kāpēc iedzīvotājiem pašiem bez maksas jāšķiro atkritumi un vēl jāmaksā par to izvešanu, papildu atkritumu konteineriem un maisiem? Vai atkritumu šķirošana nav valsts un/vai pārstrādes uzņēmuma atbildība?

– Gandrīz visā pasaulē atkritumu apsaimniekošana notiek pēc principa, ka iedzīvotājam kā atkritumu radītājam ir jāsedz visas ar to izvešanu saistītās izmaksas. Jo mazāk iedzīvotāji šķiros atkritumus, jo šīs izmaksas būs lielākas. Savukārt Latvijas valdības kopējā politika ir vērsta uz vides aizsardzību un Eiropas Savienības *Zaļā kursa* klimata mērķu sasniegšanu, tādēļ tā veicina atkritumu šķirošanu gan ar nodokļu politiku, gan arī nodrošinot stikla un vieglā iepakojuma (metāla, papīra un plastmasas) izvešanu bez maksas, kā arī bioatkritumu apsaimniekošanu par zemāku tarifu.

Mums visiem līdz 2035. gadam būtiski jāsamazina nešķirotu atkritumu daudzums, un bioatkritumu atšķirošana ir viens no veidiem, kā to panākt. Mūsu pieredze liecina, ka privātmāju īpašnieki arvien biežāk pārtikas atkritumus kompostē paši, bet daudzdzīvokļu mājās šie atkritumi galvenokārt nonāk parastajos nešķirotu sadzīves atkritumu konteineros.

– Kā tieši darbosies jaunā sistēma? Kam jārikojas?

– Katrs joprojām izlemj pats, vai šķirot bioloģiskos atkritumus. Taču pašvaldībai no 1. janvāra ir pienākums šo iespēju iedzīvotājiem nodrošināt.

Jāatgādina, ka iedzīvotājiem, kuri neizvēlas bioloģiskos atkritumus atšķirot, nešķirotie atkritumi jāizmet sadzīves atkritumiem paredzētajos konteineros. Viņi nedrīkst izmest nešķirotus atkritumus brūnajos konteineros, lai iedzīvotāju, kuri šķiro savus atkritumus, darbs nebūtu veltīgs.

– Kas būs citādi, ja iedzīvotāji atkritumu utilizācijas paradumus nemainīs – tie, kas šķiroja, – šķiros, bet pārējie to nesāks darīt?

– Pirms kāda laika veicām aptauju par atkritumu šķirošanas paradumiem, un daļa iedzīvotāju norādīja, ka nešķiro, jo mājā nav atbilstīgas infrastruktūras – nepietiek konteineru. Taču šo problēmu var atrisināt ātri un vienkārši – daudzdzīvokļu mājas iedzīvotājiem jāvērsas pie savas mājas pārvaldnieka, savukārt privātmāju iedzīvotājiem šis jautājums jāatrisina tieši atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumā. Lai uzstādītu šķirošanai, tajā skaitā arī bioloģiskajiem atkritumiem, paredzētos konteinerus daudzdzīvokļu mājas pagalmā, nav nepieciešama visu dzīvokļu īpašnieku piekrišana. Pietiek, ka tikai viena dzīvokļa iedzīvotāji vēlas šķirot atkritumus.

Iepriekš minētajā aptaujā tikai 7% iedzīvotāju norādīja, ka neplāno šķirot atkritumus, jo nesaprot, kāpēc tas jādara. Tātad, lai visi daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji sāktu aktīvi un pareizi šķirot atkritumus, mājas pārvaldniekam jāveic izglītojošs darbs.

– Kā mājas tiks nodrošinātas ar bioatkritumu konteineriem?

– Dīvēl atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumam nav tiesību uzstādīt speciālos brūnos konteinerus bioloģiskajiem atkritumiem, ja klients (apsaimniekošanas uzņēmums vai mājas īpašnieks. – *red. piezīme*) nav pasūtījis šo pakalpojumu. Ja daudzdzīvokļu mājas iedzīvotāji vēlas sākt šķirot atkritumus, viņiem jāvērsas pie savas mājas pārvaldnieka, savukārt privātmāju iedzīvotājiem – tieši atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumā.

– Cik bieži šie konteineri tiks iztukšoti, mazgāti, mainīti?

– Atkritumu konteineru tukšošanas regularitāti nosaka klients, piemēram, mājas apsaimniekošanas uzņēmums, atkarībā no tā, cik aktīvi iedzīvotāji piepilda konteinerus.

Daudzas pašvaldības, piemēram, Jūrmalas, Ropažu un Siguldas, savos saistošajos noteikumos ir iekļāvušas nosacījumu, ka iedzīvotājiem, kuri šķiro atkritumus, ir tiesības sastādīt retāku konteineru tukšošanas grafiku nekā tiem, kas nešķiro. Ieguvēji ir tie, kas šķiro, – viņi

ietaupa naudu. Aicinām arī citas pašvaldības pieņemt šādus noteikumus, lai veicinātu gan bioloģisko, gan citu atkritumu šķirošanu.

– Lasītājus ļoti satrauc sezonālais jautājums: ziemā visi bioloģiskie atkritumi konteinerā sasals, bet vasarā to nevar atvērt neizturamās smirdoņas un kukaiņu dēļ. Kādi risinājumi paredzēti šādiem gadījumiem?

– Atgādināšu, ka neatšķiroti bioloģiskie atkritumi vienlaigā nonāk sadzīves atkritumu konteinerā un tāpat rada gan smaku, gan veicina kukaiņu piesaisti. Šīs problēmas risinājums ir maisa (bez folijas ieliktniem vai plastmasas elementiem) izmantošana: bioloģiskos atkritumus var ērti izmest bioloģiski noārdāmā vai papīra maisiņā. Tos izmetot piemērotā maisā, tie nesasals, neizplatīs smakas, neparādīsies mušas utt.

Ieteicams īpašuma pārvaldniekam pašam ievietot bioloģiski noārdāmu maisu brūnajā konteinerā, lai tas saglabātos tīrs.

– Un, ja brūnajā konteinerā būs piemaisījumi, vajadzēs maksāt sodu?

– Katrai pašvaldībai var būt atšķirīgi nosacījumi par to, cik daudz neatbilstīgu atkritumu drīkst nonākt biomasas tvertnē. Tas nozīmē, ka atkritumu operators novērtē katra konteineru saturu. Ja iedzīvotāji rūpīgi šķiro atkritumus, nevajadzētu rasties situācijai, kad tiek iekasēta papildu maksa, bet, ja bioatkritumus regulāri tiek izmesti nešķiroti atkritumi, būvgruži u. c., tad šādi gadījumi varētu rasties.

Rīgā neatbilstīgu atkritumu piemaisījuma pieļaujamā robeža ir 20%.

– Kur ir garantija, ka paši atkritumu apsaimniekošanas uzņēmuma darbinieki neieņem konteinerā neatbilstīgas lietas, lai palielinātu iedzīvotāju jau tā lielo maksu par atkritumu apsaimniekošanu vai arī lai iegrieztu viņiem sodu?

– Atkritumu apsaimniekošanas uzņēmuma darbinieki nav ieinteresēti, lai iedzīvotājiem zustu motivācija šķirot atkritumus. Galu galā katreiz, kad šķirošanas konteinerā saturs neatbilst prasībām, atkritumu uzņēmumam ir jāsedz papildu izmaksas, kas rodas, vedot atkritumus uz poligonu, un jānodrošina lieki izbraukumi konteineru papildu iztukšošanai.

Turklāt mūsu darbiniekiem nav ne mazākās iespējas ievietot nevēlamu saturu šķirotu atkritumu konteinerā, jo visas mūsu darba mašīnas ir aprīkotas ar videoreģistrators, kas fiksē konteineru saturu, atkritumu sastāvu, izvešanas procesu, utt.

– Bet, ja iedzīvotāji atkritumus nešķiros vispār, vai viņiem tiks piemērots sods?

– Nē, viņi vienkārši maksās par visu atkritumu apjomu pēc augstākā tarifa – kā par nešķirotajiem atkritumiem.

RNP: iedzīvotājiem vairāk interesē tekstilizstrādājumi

Līdz 2023. gada maijam apsaimniekošanas uzņēmums *Rīgas namu pārvaldnieks* (RNP) konteinerus bioloģiski noārdāmajiem atkritumiem ir uzstādījis vairāk nekā 1100 adresēs. Vasaras mēnešos pēc klientu lūguma to skaits tika samazināts līdz 600, un kopš rudens to skaits

nav būtiski mainījies, stāsta RNP pārstāve Evija Pastalnice. Šobrīd RNP apsaimniekotajās mājās bioatkritumus šķiro aptuveni 25% iedzīvotāju.

– Diemžēl pieprasījums pēc šiem šķirošanas konteineriem šobrīd nav tik liels, kā gribētos, – stāsta Evija Pastalnice. – Analizējot klientu uzdotos jautājumus, jāsecina, ka šobrīd viņus vairāk interesē tekstilizstrādājumu šķirošana.

Speciālā biomaisā vai papīrā?

– Mūsu mājas vecākais pārmet iedzīvotājiem par dažādu, parastos plastmasas maisiņos ietītu pārtikas atkritumu izmešanu brūnajā konteinerā. Viņš stāsta, ka mums esot vajadzīgi speciāli maisiņi. Kur tādus ņemt?

– Bioloģiskos atkritumus tiešām atļauts izmest tikai bioloģiski noārdāmos vai papīra maisiņos bez folijas ieliktņiem vai plastmasas elementiem. Izvēloties bioloģiski noārdāmos maisiņus, jāpievērš uzmanība, vai tie patiešām ir bioloģiski noārdāmi, jo marķējums „BIO” nenozīmē, ka maisiņš sadalās. Uz maisa jābūt sertifikāta numuram EN 13432:2002 un frāzei *Kompostējams produkts saskaņā ar EN 13432*.

Biomaisus iespējams iegādāties, piemēram, uzņēmuma *CleanR* pašapkalpošanās portālā *manai.videi.lv* vai interneta veikalos. Tie kļūst arvien pieejamāki arī mazumtirdzniecības veikalos.

– Vai var izmantot parastos plastmasas maisiņus, lai netērētu naudu speciāliem maisiņiem? Vienkārši neizmetiet to kopā ar bioloģiskajiem atkritumiem: izkratiet bioloģiskos atkritumus no maisa un pašu maisiņu iemetiet konteinerā, kurā paredzēts mest plastmasu.

– Sāksim ar to, ka var atgriezties pie aizmirstās metodes un virtuvē bez jebkāda maisa vienkārši nolikt atsevišķu trauku pārtikas atkritumiem un periodiski to mazgāt. Bioatkritumus var izmest arī parastajā plastmasas maisiņā, taču šajā gadījumā ir svarīgi, lai plastmasas maisiņš netiktu iemests brūnajā atkritumu tvertnē.

Vēl viena iespēja ir iegādāties kompostēšanas tvertni. Mūsu pieredze liecina, ka kompostu veido arī daudzdzīvokļu māju iedzīvotāji, uz balkona uzstādot speciāli kompostēšanai paredzētu kastī.

– Kā atkritumu mašīnas brigāde sapratis, ka bioatkritumi izmesti pareizajos, nevis parastos plastmasas maisiņos? Kā tos atšķirt?

– Visiem atkritumu apsaimniekošanas operatoriem pirms atkritumu izvešanas ir vizuāli jāpārbauda konteineru saturs. Ja, piemēram, stikla vai vieglā iepakojuma taras konteinerā tiek konstatēti neatbilstīgi piemaisījumi, kas sabojā pārējo konteineru saturu, tad šie atkritumi tiek izvesti kā sadzīves atkritumi, nevis bez maksas, bet par nešķirotu atkritumu tarifu.

Tas pats attiecas uz bioatkritumiem – ja šajā konteinerā būs iemesti pārtikas atkritumi plastmasas iepakojumā vai plastmasas maisiņā, izlieta zupa vai cits šķidrums, piemēram, piens, izmesti tūju zari vai citas šī auga atliekas, tad tie vairs nebūs bioatkritumi, bet gan sadzīves atkritumi, kas tiek apglabāti poligonā par nešķirotu atkritumu cenu.

Tūju atliekas – zari, zaļā masa, miza – ļoti slikti sadalās un tāpēc netiek uzskatīti par bioloģiskiem atkritumiem.

Ko drīkst mest bioloģisko atkritumu konteineros?

- Bojātu pārtiku.
- Pārtikas pārpalikumus.
- Cietus neēdamus dārzeņus un augļus, to mizas.
- Gaļu, svaigi un termiski apstrādātus gaļas produktus, zivis, to asakas un subproduktus.
- Riekstu un olu čaumalas.
- Graudaugus, maizi, miltus un no tiem gatavotus produktus.

- Kafijas un tējas biezumus bez maisiņiem vai filtriem.
- Grieztus ziedus (ja nepieciešams, arī telpaugus kopā ar augsni).
- Dārza atkritumus, tai skaitā nelielus līdz 50 cm garus krūmus un koku zarus ar diametru līdz 2 cm.

Lai neklūdītos izmetot

– Ko darīt ar termiski neapstrādātiem produktiem? Teiksim, ja kaut kas virtuvē ir sabojājies, piemēram, gaļas atgriezum?

– Gaļas produktus var izmest brūnajā konteinerā, jo tie bioloģiski noārdās. Taču, ja cilvēkam nav skaidrības, kurā konteinerā ko iemest, visdrošāk nesaprotamo lietu ir ievietot nešķirotu sadzīves atkritumu konteinerā.

– Kur likt pusšķirotus pārtikas atkritumus: jogurtu, skābo krējumu, mērces, zupas pārpalikumus? Kur likt kaulus?

– Biokonteinerā nedrīkst liet šķidrus atkritumus, piemēram, zupu, pienu vai kefīru. Jogurta un krējuma gadījumā jāskatās arī uz to konsistenci – ja tie ir šķidri, tad nevajag izliet konteinerā.

– Ko darīt ar bioloģisko papīru, papīra salvetēm, sērkokiem, augiem?

– Izlietotās papīra salvetes, virtuves dvieļi un tualetes papīrs jāizmet nešķirotu sadzīves atkritumu konteinerā, bet sērkokus var iemest biokonteinerā.

Papīrs ir jāizmet konteinerā vieglajam iesaiņojumam kopā ar citu papīru, plastmasas vai metāla iepakojumu.

Savukārt brūnajā tvertnē atļauts mest augus un to saknes, lapas, zāli, zarus, kuru diametrs nepārsniedz divus centimetrus, mulču, telpaugus un novītušas puķes. Turpat var droši iemest arī virtuves atkritumus un neiekasotus pārtikas paliekas, piemēram, dārzeņu un augļu atkritumus, mizas un serdes, graudaugus un no tiem gatavotus produktus – maizi un konditorejas izstrādājumus, čaumalas, cietos piena produktus, piemēram, sieru un biezpienu, kafijas vai tējas biezumus utt.

– Kur izmest autiņbiksītes, higiēnas preces un daudz ko citu, kas neietilpst nevienā kategorijā? Parafina sveču, trauku sūkļu, mazgāšanas lupatiņu, lupatas, vecas rotaļlietas utt.?

– Vienreizējās lietošanas bērnu autiņbiksītes, sievietes higiēnas maisiņus vai tamponus drīkst izmest tikai nešķirotu sadzīves atkritumu konteinerā. Tie ir sadzīves atkritumi, lai gan uz iepakojuma var norādīt, ka produkts ir videi draudzīgs.

Nešķirotu sadzīves atkritumu konteinerā tiek izmests arī parafīns, izlietotie sūkļi un tamlīdzīgi tīrīšanas līdzekļi. Savukārt, ja tās ir labā stāvoklī, iesakām mīkstās rotaļlietas ziedot labdarībai, savukārt, ja tās vairs nav derīgas lietošanai un ir nelielas, tad iemest parasto sadzīves atkritumu konteinerā. Principāli svarīgi, lai šīs rotaļlietas nebūtu darbināmas ar baterijām, jo tādā gadījumā tās ir uzskatāmas par elektroierīcēm, ko nedrīkst izmest nevienā no konteineriem, bet tās jānogādā speciālā savākšanas punktā.

– Ko darīt tiem, kas dzer tēju no maisiņiem? Vai tiešām izlietotais maisiņš ir jāsadala – biežumi jāmet vienā konteinerā, bet maisiņš ar aukliņu ar papīru citā?

– Jā, tējas biezumus biokonteinerā var izmest tikai bez iepakojuma. Ja tēja bijusi maisiņā un cilvēks nevēlas ķīmerēties ar maisiņa sadalīšanu, tad labāk to visu izmest sadzīves atkritumu konteinerā.

– Šis jautājums neattiecas uz bioatkritumiem, bet šķirotajiem: vai plastmasas iesaiņojums ir jāizmazgā un no stikla burkā un pudelēm jānokasa papīra etiķetes?

– Vieglā iepakojuma konteinerā ir aizliegts izmest iepakojumu ar pārtikas atliekām – tādā veidā tiks sabojāts viss konteineru saturs. Pirms iepakojuma izmešanas tas tiešām ir jāizkrata vai jāizskalo. Tāpat svarīgi šajā konteinerā nemest slapjus atkritumus, jo tie var sabojāt arī jau sašķirotu materiālu.

Stikla pudeles un burkas var izmest stiklam paredzētajā konteinerā, tikai ar noņemtiem vāciņiem un noskrūvētiem korķiem. Gan pudeles, gan skārdenes var izmest ar visām etiķetēm, ja vien traukos nav pārtikas vai dzērienu atlieku.

Stiklam paredzētajos konteineros aizliegts izmest spoguļus, vāzes, glāzes, krūzes, logu un automašīnu logu stiklu u. c.

Lai gan pudeles drīkst un vajag izmest stiklam paredzētajos konteineros, viena no Latvijā populārākā alkoholiskā dzēriena – *Rīgas melnais balzams* – pudeles šajā konteinerā mest nedrīkst, jo šo dzērienu nepilda stikla, bet gan māla pudelē.

Jaukto atkritumu konteineri bija un būs!

– Daudzi uzskata, ka lētāk un vienkāršāk būtu atstāt visu kā ir un maksāt par sadzīves atkritumu izvešanu par pilnu tarifu, nevis šķirot...

– Kā jau teicu, pieredze rāda, ka šķirošana var samazināt iedzīvotāju rēķinus par atkritumu apsaimniekošanu pat par 30%. Ekonomēt vai ne, tas ir pašu iedzīvotāju lēmums.

Savukārt tiem, kas atkritumus nešķirotu, tuvākajos gados, visticamāk, pieaugs maksa par atkritumu izvešanu, jo Eiropas Komisija mums ir izvirzījusi mērķi poligonos noglabāt ne vairāk par 10% no visiem atkritumiem. Šis skaitlis ir jāsasniedz līdz 2035. gadam, tāpēc cilvēkus motivēs, cita starpā, palielinot dabas resursu nodokli nešķirotajiem atkritumiem. Pašlaik aptuveni 55% no mūsu atkritumiem nonāk poligonos, tādēļ varam rēķināt izmaksu progresiju.

– Lasītāji uztraucas, ka, šādā veida šķirotot atkritumus, pazudīs konteineri nešķirotiem atkritumiem. Vai viņus var nomierināt?

– Noteikti. Konteineri sadzīves nešķirotajiem atkritumiem arī turpmāk atradīsies iedzīvotāju pagalmos, jo ir vairāki atkritumu veidi, kurus nav iespējams sašķirot. Turklāt vienmēr ir un būs cilvēki, kuri nevēlēsies šķirot. Tomēr atgādinām, ka viss, kas izmests kopā ar sadzīves atkritumiem, tiks nogādāts poligonā, savukārt stikla un vieglā iesaiņojuma konteineru saturs tiek pārstrādāts otrreizējai izmantošanai, bet bioatkritumi tiek izmantoti enerģijas ražošanai.

– Vai ir zināms, kāda iedzīvotāju daļa šobrīd šķiro atkritumus?

– Mūsu uzņēmums ikdienā apkalpo vairāk nekā 85 000 objektu, kuros uzstādīti atkritumu konteineri. Mūsu pieredze liecina, ka pēdējos gados ir pieaudzis šķirotu atkritumu daudzums un uzlabojusies šķirošanas kvalitāte.

Lai gan iedzīvotāji izrāda arvien lielāku interesi arī par bioloģiski noārdāmo atkritumu atšķirotu, māju pārvaldītāji joprojām nesteidzas pagalmos uzstādīt brūnos konteinerus. Šobrīd esam uzstādījuši ap 2000 biokonteineru. Jebkuru izmaiņu un jaunu paradumu ieviešana prasa laiku, tāpēc iedzīvotāju aktivitāte var pieaugt, īpaši tuvojoties pavasarim un vasaras sezonai, kad radīsies vairāk bioloģisko atkritumu – zāle, sīki zari, mulča u.c. **K**

„REMONTS MUMS NEPIECIEŠAMS JAU TŪLĪT!”

Tiesa neļauj apsaimniekotājam piedzīt dzīvokļu īpašnieku parādus, cieš 127 ģimenes

O. BLUKIS

Neapskaužamā situācijā nonākuši daudzdzīvokļu ēkas Prūšu ielā 21 k-2 īpašnieki. Šīs mājas bijušie un esošie apsaimniekotāji jau ceturto gadu cīnās par tiesībām pārvaldīt īpašumu. Daļa dzīvokļu īpašnieku principiāli nemaksā rēķinus par saņemtajiem pakalpojumiem, kamēr nebūs pieņemts galīgais tiesas lēmums. Tikmēr māja iet bojā.

Kādreiz bija kārtība

Mājas Prūšu ielā 21k-2, Rīgā uzbūvēta 20. gadsimta 60. gadu vidū, tajā ir 127 nelieli dzīvokļi, kuru platība ir no 15 līdz 29 kvadrātmetriem.

Kā atceras dzīvokļu īpašnieki, savulaik māja bija kārtībā: gaitenīšos atradās koplietošanas dušas, bija karstais ūdens un apkure. Taču pamazām situācija pasliktinājās. Piemēram, parādu dēļ mājai atslēdza karsto ūdeni, un iedzīvotāji bija spiesti uzstādīt boilerus.

„Gaidām, kamēr grīda ielūzīs...”

Tiekoties ar korespondenti, iedzīvotāji rāda sabrukušās grīdas koridoros un aicina savos dzīvokļos paskatīties uz sarūsējušajiem stāvvadiem: „Tā jau ir avārijas situācija, bet mēs, godprātīgie maksātāji, gadiem nevaram tikt pie remonta.” Dzīvokļos redzamas lodzīgas grīdas: „Gaidām, kamēr grīda ielūzīs...” Cilvēki rāda arī izsistus pagrabā logus: „Arī pagrabā caurules nav nosiltinātas, tāpēc februārī mūsu apkures rēķini, iespējams, pārspēja visus pilsētas rekordus – 3,80 eiro par kvadrātmtru!”

Interesu konflikts

Kāpēc mājā notikusi šāda nelaime? 2019. gada aprīlī dzīvokļu īpašnieku grupa ierosināja kopībai pieņemt lēmumu par pārvaldnieka maiņu.

– Cilvēki nobalsoja par apsaimniekotāja *Juglas namsaimnieks* maiņu, uzticot mājas apsaimniekošanu uzņēmumam *Īpašnieku sabiedrība* – stāsta viena no aktivistēm Anna.

Mājas nodošana jaunajam apsaimniekotājam notika 2019. gada rudenī, kad uzņēmums *Īpašnieku sabiedrība* nomainīja slēdzenes mājas koplietošanas telpās un pārslēdza līgumus ar komunālo pakalpojumu sniedzējiem.

– Taču *Juglas namsaimnieks* uzskatīja, ka tā tiek aizskartas viņu tiesības, un sūtīja savus pārstāvjus runāt ar dzīvokļu īpašniekiem, kā rezultātā vairāki cilvēki atsauca savus parakstus, atceras iniciatore.

Bet uzvārdi vienādi

Rezultātā 12 dzīvokļu īpašnieki atteicās maksāt rēķinus vispār. Trīs dzīvokļu īpašnieks – uzņēmums *Ilro B* pat iesūdzēja tiesā visus kaimiņus, ka tie balsojuši par pāreju pie jauna apsaimniekotāja. Jāpiezīmē, ka uzņēmuma *Ilro B* īpašniece ir **Eva Spalviņa**, kas ir svarīga detaļa, ja atceramies, ka

uzņēmumu *Juglas namsaimnieks* vadītājs ir Jānis Spalviņš.

– Protams, ka *Juglas namsaimnieks* negrib mūs atlaist likumā noteiktajā kārtībā, – Anna nopūšas. – Un tie 12 dzīvokļu īpašnieki, kuri nemaksā rēķinus, arī savā starpā ir kaut kā saistīti.

Maksāja parādnieku vietā

Tiesas velkas un velkas, bet kopējais mājas parāds aug. Šobrīd dzīvokļu īpašniekiem, kuri atteicās maksāt rēķinus uzņēmumam *Īpašnieku sabiedrība*, parādi uzkrājušies jau vairāk nekā 25 000 eiro apmērā.

Turklāt godprātīgi maksājošajiem dzīvokļu īpašniekiem 2023. gada rudenī bija jābalso par vairāk nekā 8000 eiro novirzīšanu no mājas remontdarbu uzkrājuma apkures parāda dzēšanai (pretējā gadījumā bija risks palikt bez apkures).

– Faktiski *Rīgas siltuma* rēķinus 12 lielo parādnieku vietā samaksāja visi godīgie īpašnieki, – stāsta Anna.

Varbūt atkal mainīt apsaimniekotāju?

Prūšu ielas 21 k-2 mājas iedzīvotāji ir tuvu izmisumam. Problēmas risinājums varētu būt lielāka pārvaldīšanas uzņēmuma izvēle un dzīves sākšana no nulles. Kā stāsta īpašnieki, 2023. gada rudenī

tika veikta rakstiska aptauja par mājas pievienošanu uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs*, kas Ķengaragā apsaimnieko kaimiņu mājas, turklāt daudzas no tām ir savedis apskaujami labā kārtībā.

– Bet mēs joprojām nesaprotam, kāpēc *Rīgas namu apsaimniekotājs* pērn nepārņēma mūsu mājas apsaimniekošanu, – žēlojas iedzīvotāji.

Situāciju noskaidroja *Rīgas namu apsaimniekotājs* pārstāvis **Igors Trubko**:

– 2023. gada rudenī iedzīvotāji nespēja uzreiz savākt nepieciešamo balsu skaitu, lai pārnāktu mūsu uzņēmuma vadībā. Zinot, ka saistībā ar ēku jau notiek nopietna tiesvedība, vēlamies, lai iedzīvotāji veiktu aptauju, ievērojot visus normatīvos aktus, kas visus pasargātu no turpmākas tiesvedības.

Tieši tādēļ mājā Prūšu ielā 21 k-2 šobrīd tiek veikta jauna rakstiska aptauja par apsaimniekotāja maiņu ar balsošanas termiņu līdz 24. maijam.

Kā saka Igors Trubko, uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs* ir liela pieredze problemātisku māju pārņemšanā un apsaimniekošanā. Uzņēmums nebaidās nodarboties ar mājām, kurās ir lieli parādi un turpinās tiesas prāvas. Turklāt *Rīgas namu apsaimniekotājs* ir gatavs vērsties tiesā, lai no iepriekšējā apsaimniekošanas uzņēmuma pieprasītu gan mājas dokumentāciju, gan uzkrājumus remontdarbiem.

Lieta nav pabeigta

Vai mājas Prūšu ielā 21 k-2 dzīvokļu īpašnieki izlems par apsaimniekotāja maiņu, ir nākotnes jautājums.

Uzņēmumā *Īpašnieku sabiedrība* stāsta, ka viņi arī ir gatavi īpašumu apsaimniekot un aizstāvēt dzīvokļu īpašnieku intereses tiesā. Uzņēmuma vadītāja **Anželika Khlobordova** skaidro, kāpēc mājā radās šāda situācija.

– 2019. gada 13. aprīlī iedzīvotāji sarīkoja kopsapulci un nolēma nodot mājas pārvaldīšanas tiesības mums, uzņēmumam *Īpašnieku sabiedrība*, jo līgums ar *Juglu namsaimnieku* beidzās 2019. gada 1. oktobrī, bet faktiski māju pārņemām jau septembra sākumā, kā to prasīja paši iedzīvotāji. Par pamatu pārņemšanai bija dzīvokļu īpašnieku kopsapulces protokols. Vēlāk uzņēmums *Ilro B* kā vairāku dzīvokļu īpašnieks mājā, šo dzīvokļu īpašnieku kopsapulces lēmumu apstrīdēja tiesā. Pēc *Ilro B* teiktā, vācot iedzīvotāju parakstus, bija notikuši pārkāpumi. Taču mūsu klientu – dzīvokļu īpašnieku – vārdā mums izdevās uzvarēt šo lietu Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā.

– Lieta beigusies?

– Nē, *Ilro B* lēmumu pārsūdzēja otrās instances tiesā, nākamā sēde paredzēta maijā.

Palikuši desmit problemātiski dzīvokļi

– Kas tikmēr notiek ar rēķiniem?

– Sākumā 12 dzīvokļu īpašnieki atteicās maksāt mūsu rēķinus, tagad nemaksātāji ir desmit dzīvokļu īpašnieki. Kopējā parādu summa mājā sasniegusi 29 tūkstošus eiro, lauvas tiesa parāda attiecas uz mūsu pretiniekiem. Protams, mēģinājam šos parādus piedzīt tiesas ceļā un pat uzvarējām divās lietās. Tomēr astoņās lietās tiesa atteicās izskatīt mūsu prasības pret parādniekiem, līdz tiks pieņemts lēmums galvenajā prasībā par mūsu tiesībām apsaimniekot māju. Tādējādi 70% mājas godīgi maksājošo iedzīvotāju ir kļuvuši par situācijas ķīlniekiem. Mēs esam spiesti pārtraukt visus remontdarbus mājā, jo desmit dzīvokļu īpašnieku kopējais parāds jau ir pārsniedzis visu iedzīvotāju remonta uzkrājumu summu.

Ja šodien uzņēmums *Ilro B* un citi īpašnieki sāktu maksāt apsaimniekotājam, tad *Īpašnieku sabiedrība* varētu ieguldīt pat 12 000 eiro mājas Prūšu ielā 21 k-2 remontdarbos. Tas ir pilnīgi pietiekami, lai atrisinātu steidzamākās problēmas.

Kā aizsargāt šādas mājas?

Taču uzņēmums *Ilro B* negatavoja atkāpties un vēlas pierādīt tiesā, ka lēmums par mājas pārvaldīšanas tiesību nodošanu *Īpašnieku sabiedrībai* pieņemts, pārkāpjot normatīvo regulējumu, – pēc viņu ieskata daļa parakstu zem kopsapulces protokola ir viltoti, atsaukti vai nepieder dzīvokļu īpašniekiem.

Šai tiesvedībai gals nav redzams, bet tikmēr vairāk nekā 100 ģimeņu dzīvo slikti uzturētā un aukstā mājā, katru dienu redz nobružātas sienas, baidās no avārijām un tikai ar lielām grūtībām tic, ka kādu dienu situācija uzlabosies.

Acimredzot Latvijas likumdošanā ir nopietnas nepilnības. Ir nepieciešams vismaz kaut kāds mehānisms, kas pasargātu iedzīvotājus no līdzīgām situācijām. Galu galā tiesvedība var turpināties vēl daudzus gadus, bet mājai Prūšu ielā 21 k-2 ir vajadzīgs remonts. **K**

